

ผลการทดลอง

1. การศึกษาแหล่งสารอาหาร และปริมาณที่เหมาะสมในระดับขวดเช่า

จากผลการทดลองของศิริลักษณ์ ชีระดากร (42) ศึกษาการผลิตกลูโคสไอโซเมอเรส โดย *Streptomyces* sp. 190-1 ในถังหมักขนาด 5 ลิตร พบว่าอาหารเลี้ยงเชื้อที่เหมาะสม ประกอบด้วยสารแหล่งคาร์บอนคือ 2.0% (น้ำหนัก/ปริมาตร) ของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของรำข้าวสาคัดไขมันแล้ว สารแหล่งไนโตรเจนคือ 0.50% (น้ำหนัก/ปริมาตร) ของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง และ 0.30% ยีสต์เอ๊กซแทรก สารแหล่งเกลือแร่คือ 0.01% โคบอลต์คลอไรด์ 0.47% ไดโบแตสเซียมไฮโดรเจนฟอสเฟต 0.03% โบแตสเซียมไฮโดรเจนฟอสเฟต พีเอช 8.0 และใช้สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายในปริมาณที่ให้ไซโดส 1% (น้ำหนัก/ปริมาตร) เป็นตัวชักนำการสร้างเอนไซม์ โดยแบ่งเติมในระยะเริ่มต้นของการเลี้ยงเชื้อ 0.50% แล้วเติมอีก 0.50% ภายหลังจากการเลี้ยงเชื้อเป็นเวลา 12 ชั่วโมง สามารถชักนำให้ *Streptomyces* sp. 190-1 ผลิตกลูโคสไอโซเมอเรสได้ประมาณ 1,100 หน่วย/กรัม เหน. เซลล์แห้ง ที่ชั่วโมงที่ 24 โดยมีปริมาณเซลล์สูงสุดประมาณ 4 กรัม เหน. เซลล์แห้ง/ลิตร ในชั่วโมงที่ 18

แม้ว่าจากผลการทดลองที่ได้ เอนไซม์แอกติวิตีค่อนข้างสูงเป็นที่น่าพอใจ แต่ปริมาณเซลล์ก็ยังไม่สูงเท่าที่ควร ตลอดจนสารอาหารเหลือทิ้งหลังการเลี้ยงเชื้อยังสูงอยู่ โดยเฉพาะโปรตีนมีปริมาณลดลงประมาณครึ่งหนึ่งของความเข้มข้นเริ่มต้น ดังนั้นจึงได้นำผลจากการทดลองนี้มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อเพิ่มปริมาณเซลล์ให้สูงขึ้นและพยายามลดปริมาณสารอาหารเหลือทิ้ง ซึ่งสารแหล่งคาร์บอนที่ใช้ได้แก่ สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของรำข้าวสาคัดไขมันแล้ว สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย และสารแหล่งไนโตรเจนได้แก่ สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง (ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบดังแสดงในตารางที่ 8) ยีสต์เอ๊กซแทรก แอมโมเนียไฮโดรเจนฟอสเฟต

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ส่วนประกอบต่าง ๆ ของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถัน
ของรำข้าวสาคัดไซมันแล้ว กากถั่วเหลืองและเปลือกเมล็ดฝ้าย

สารละลายย่อยด้วย กรดกำมะถันของ	น้ำตาลรีดิวัลส์ (กรัม/ลิตร)	กลูโคส (กรัม/ลิตร)	ไซโลส (กรัม/ลิตร)	โปรตีน (กรัม/ลิตร)	ไนโตรเจน (กรัม/ลิตร)	ปริมาณของแข็งทั้งหมด (กรัม/ลิตร)
รำข้าวสาคัดไซมันแล้ว	45	16	10	15	2.30	66
กากถั่วเหลือง	20	5	11	23	3.60	78
เปลือกเมล็ดฝ้าย	370	11	300	19	2.80	400

1.1 ผลการทดสอบสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของรำข้าวสาคัดไขมัน กากถั่วเหลือง และซีสต์เอกซแทรก เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³

โดยทำการทดลองตามวิธีที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ข้อ 1.3 สารแห้งไนโตรเจนคือ สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลืองมี 2 ระดับคือ 0.036% และ 0.196% (โปรตีน) ซีสต์เอกซแทรก 2 ระดับคือ 0.03% และ 0.30% สารแห้งคาร์บอนคือ สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของรำข้าวสาคัดไขมันแล้วมี 2 ระดับคือ 0.095% และ 0.955% (น้ำตาลรีดิวซ์) โคบอลต์คลอไรด์ 0.01% ไดโบแตสซีมไฮโดรเจนฟอสเฟต 0.47% โบแตสซีมไฮโดรเจนฟอสเฟต 0.03% พีเอช 8.0 สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายในปริมาณที่ให้โซโดส 0.50% เป็นตัวชักนำการสร้างเอนไซม์ ผลการทดลองแบบแฟคตอเรียล 2³ ดังแสดงในตารางที่ 9, 10, 11 ปรากฏว่าอาหารเลี้ยงเชื้อที่ประกอบด้วยสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง 0.196% สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของรำข้าวสาคัดไขมัน 0.955% และซีสต์เอกซแทรก 0.30% เชื้อจุลินทรีย์สามารถผลิตกลูโคสไฮโซเมอเรสได้สูงสุด ดังแสดงในตารางที่ 11 ดังนั้นจึงเลือกผลการทดลองที่จุดนี้เพื่อใช้เปรียบเทียบแผนการทดลองอื่น

ตารางที่ 9 การเจริญของ Streptomyces sp. 190-1 ในขวดแก้วทรงกรวย
เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³ โดยมีสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่ว
เหลือง และรำข้าวสาคัดไขมันเป็นแหล่งไนโตรเจนและคาร์บอนตามลำดับ

สภาพการทดลอง			การเจริญของเซลล์ (กรัม/หน. เซลล์แห้ง/ลิตร)		
ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของกากถั่วเหลือง (% โปรตีน)	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของรำข้าวสาคัด ไขมันแล้ว(% น้ำตาลวีติวส์)	ปัจจัย C ยีสต์เอ๊กซแทรก (%)	ซ้ำที่ 1	ซ้ำที่ 2	เฉลี่ย
0.036	0.095	0.03	1.00	1.10	1.05
0.036	0.095	0.30	1.45	1.15	1.45
0.036	0.955	0.03	1.90	2.00	1.45
0.036	0.955	0.30	3.40	3.20	3.30
0.196	0.095	0.03	2.70	2.40	2.80
0.196	0.095	0.30	1.60	1.70	1.65
0.196	0.955	0.03	2.70	2.60	2.65
0.196	0.955	0.30	3.80	4.00	3.90

ตารางที่ 10 แอคติวิตีของกลูโคสไอโซเมอเรสที่ผลิตโดย Streptomyces sp. 190-1 ในขวดแก้ว
ทรงกรวย เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³ โดยมีองค์ประกอบอาหารเหมือนตารางที่ 9

สภาพการทดลอง			แอคติวิตีของกลูโคสไอโซเมอเรส (หน่วย / กรัม นน. เซลแห้ง)		
ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของกากถั่วเหลือง (% โปรตีน)	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของรำข้าวสาคัด ไหม้แล้ว (% น้ำตาลรีดิวัลส์)	ปัจจัย C ยีสต์เอ็กซ์แทรก (%)	ซ้ำที่ 1	ซ้ำที่ 2	เฉลี่ย
0.036	0.095	0.03	660	670	665
0.036	0.095	0.30	1192	1168	1180
0.036	0.955	0.03	965	990	978
0.036	0.955	0.30	878	885	882
0.196	0.095	0.03	904	929	917
0.196	0.095	0.30	1068	1060	1064
0.196	0.955	0.03	856	880	868
0.196	0.955	0.30	815	810	813

ตารางที่ 11 แอคติวิตีต่อปริมาณอาหารของกลูโคสไอโซเมอเรสที่ผลิตโดย Streptomyces sp.
190-1 ในขวดแก้วทรงกรวย เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคเตเรียล 2³ โดยมีองค์ประกอบอาหาร
เหมือนตารางที่ 9

ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของกากถั่วเหลือง (% โปรตีน)	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของรำข้าวสาคัด ไขมันแล้ว(% น้ำตาลรีดิวัลส์)	ปัจจัย C ยีสต์เอ็กซ์แทรก (%)	กลูโคสไอโซเมอเรส (หน่วย / ลิตร)
0.036	0.095	0.03	698.25
0.036	0.095	0.30	1711.00
0.036	0.955	0.03	1907.10
0.036	0.955	0.30	2910.60
0.196	0.095	0.03	2567.60
0.196	0.095	0.30	1755.60
0.196	0.955	0.03	2300.20
0.196	0.955	0.30	3170.70

1.2 ผลการทดสอบสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย การถั่วเหลือง และยีสต์
เอกซแทรก เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³

โดยทำการทดลองตามวิธีที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ข้อ 2.3 สารแหล่งไนโตรเจนคือ สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของการถั่วเหลือง 2 ระดับคือ 0.036% และ 0.196% (โปรตีน) ยีสต์เอกซแทรก 2 ระดับคือ 0.03% และ 0.30% สารแหล่งคาร์บอนคือ สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย 2 ระดับคือ 0.095% และ 0.955% (น้ำตาลรีดิวส์) ผลการทดลองแบบแฟคตอเรียล 2³ ดังแสดงในตารางที่ 12, 13, 14 ปรากฏว่าอาหารเลี้ยงเชื้อที่ประกอบด้วยสารละลายย่อยด้วยกำมะถันของกากถั่วเหลือง 0.196% สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย 0.955% และยีสต์เอกซแทรก 0.30% เชื้อจุลินทรีย์สามารถผลิตกลูโคสไอโซเมอเรสได้สูงสุด ดังแสดงในตารางที่ 14 ดังนั้นจึงเลือกผลการทดลองที่จุดนี้เพื่อใช้เปรียบเทียบกับแผนการทดลองอื่น

ตารางที่ 12 การเจริญของ *Streptomyces* sp. 190-1 ในขวดแก้วทรงกรวย เมื่อทดสอบปัจจัยแบบ
 แพลตอเรียล 2³ โดยมีสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลืองและเปลือกเมล็ด
 ฝ้าย เป็นแหล่งไนโตรเจนและคาร์บอนตามลำดับ

สภาพการทดลอง			การเจริญของเซลล์ (กรัม นน. เซลล์แห้ง/ลิตร)		
ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของกากถั่วเหลือง (% โปรตีน)	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของเปลือกเมล็ด ฝ้าย (% น้ำตาลรีดิวส์)	ปัจจัย C ยีสต์เอทริกแทรก (%)	ซ้ำที่ 1	ซ้ำที่ 2	เฉลี่ย
0.036	0.095	0.03	1.60	1.50	1.55
0.036	0.095	0.30	1.90	1.86	1.88
0.036	0.955	0.03	2.10	2.20	2.20
0.036	0.955	0.30	2.25	2.20	2.05
0.196	0.095	0.03	2.35	2.30	2.28
0.196	0.095	0.30	2.30	2.45	2.40
0.196	0.955	0.03	3.40	2.40	2.35
0.196	0.955	0.30	3.80	3.50	3.45

ตารางที่ 13 แอคติวิตีของกลูโคสไอโซเมอเรสที่ผลิตโดย *Streptomyces* sp. 190-1
 ในขวดแก้วทรงกรวย เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³
 โดยมีองค์ประกอบอาหารเหมือนตารางที่ 12.

สภาพการทดลอง			แอคติวิตี (หน่วย/กรัม เหน. เซลแห้ง)		
ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของกากถั่วเหลือง (% โปรตีน)	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของเปลือกเมล็ด ฝ้าย (% น้ำตาลรีดิวส์)	ปัจจัย C ยีสต์เอ๊กซ์แทรก (%)	ซ้ำที่ 1	ซ้ำที่ 2	เฉลี่ย
0.036	0.095	0.03	800	813	807
0.036	0.095	0.30	940	915	928
0.036	0.955	0.03	783	779	781
0.036	0.955	0.30	770	790	780
0.196	0.095	0.03	876	867	872
0.196	0.095	0.30	1200	1220	1210
0.196	0.955	0.03	1049	1053	1051
0.196	0.955	0.30	1350	1340	1345

ตารางที่ 14 แอคติวิตีต่อปริมาณอาหารของกลุ่มโคสไฮโซเมอเรสที่ผลิตโดย *Streptomyces* sp.190-1
 ในขวดแก้วทรงกรวย เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³ โดยมีองค์ประกอบอาหาร
 เหมือนตารางที่ 12

สภาพการทดลอง			แอคติวิตีต่อปริมาณ อาหาร (หน่วย/ลิตร)
ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของกากถั่วเหลือง (% โปรตีน)	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของเปลือกเมล็ด ฝ้าย (% น้ำตาลรีดิวส์)	ปัจจัย C ยีสต์เอ็กซ์แทรก (%)	
0.036	0.095	0.03	1250
0.036	0.095	0.30	1744
0.036	0.955	0.03	1718
0.036	0.955	0.30	1599
0.196	0.095	0.03	1988
0.196	0.095	0.30	2904
0.196	0.955	0.03	2469
0.196	0.955	0.30	4640

1.3 ผลการทดสอบแอมโมเนียมไฮโดรเจนฟอสเฟต สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของ
เปลือกเมล็ดฝ้าย และยีสต์เอกซแทรก เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³

โดยทำการทดลองตามวิธีที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ข้อ 1.3 สารแหล่งไนโตรเจนคือ
แอมโมเนียมไฮโดรเจนฟอสเฟต 2 ระดับคือ 0.0058% และ 0.031% (ไนโตรเจน) ยีสต์เอกซ-
แทรก 2 ระดับคือ 0.03% และ 0.30% สารแหล่งคาร์บอนคือ สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถัน
ของเปลือกเมล็ดฝ้าย 2 ระดับคือ 0.095% และ 0.955% (น้ำตาลรีดิวซ์) ผลการทดลองแบบ
แฟคตอเรียล 2³ ดังแสดงในตารางที่ 15, 16, 17 ปรากฏว่าอาหารเลี้ยงเชื้อที่ประกอบด้วย
แอมโมเนียมไฮโดรเจนฟอสเฟต 0.0058% สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย
0.955% และยีสต์เอกซแทรก 0.30% จุลินทรีย์สามารถผลิตกลูโคสไฮโซเมอเรสได้สูงสุด ดังแสดง
ในตารางที่ 17 ดังนั้นจึงเลือกผลการทดลองที่จุดนี้เพื่อใช้เปรียบเทียบกับแผนการทดลองอื่น

ตารางที่ 15 การเจริญของ *Streptomyces* sp. 190-1 ในขวดแก้วทรงกรวยเมื่อทดสอบปัจจัยแบบ
 แพลตต่อวิธี 2³ โดยมีแอมโมเนียมไฮโดรเจนฟอสเฟต เป็นแหล่งไนโตรเจน และ
 สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายเป็นแหล่งคาร์บอน

สภาพการทดลอง			การเจริญของเซลล์ (กรัม หน. เซลล์แห้ง/ลิตร)		
ปัจจัย A แอมโมเนียมไฮโดรเจนฟอสเฟต (% ไนโตรเจน)	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของเปลือกเมล็ด ฝ้าย (% น้ำตาลรีดิวัลส์)	ปัจจัย C ยีสต์เอกซแทรก (%)	ซ้ำที่ 1	ซ้ำที่ 2	เฉลี่ย
0.0058	0.095	0.03	1.70	1.90	1.85
0.0058	0.095	0.30	1.90	2.10	2.00
0.0058	0.955	0.03	2.80	3.10	2.95
0.0058	0.955	0.30	3.20	3.50	3.35
0.031	0.095	0.03	1.80	1.60	1.70
0.031	0.095	0.30	2.70	2.80	2.75
0.031	0.955	0.03	3.00	2.80	2.90
0.031	0.955	0.30	3.60	3.70	3.65

ตารางที่ 16 แอคติวิตีของกลูโคสไอโซเมอเรสที่ผลิตโดย Streptomyces sp. 190-1 ในขนาดแก้วทรงกรวย
เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³ โดยมีองค์ประกอบเหมือนตารางที่ 15

สภาพการทดลอง			แอคติวิตี (หน่วย / กรัม นน. เซลแห้ง)		
ปัจจัย A แอมโมเนียมไฮโดรเจนซัลเฟต (% ไนโตรเจน)	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของเปลือกเมล็ด ฝ้าย (% น้ำตาลรีดิวส์)	ปัจจัย C ยีสต์เอ็กซ์แทรก (%)	ซ้ำที่ 1	ซ้ำที่ 2	เฉลี่ย
0.0058	0.095	0.03	730	745	735
0.0058	0.095	0.30	620	654	637
0.0058	0.955	0.03	719	730	724
0.0058	0.955	0.30	1100	1113	1106
0.031	0.095	0.03	660	640	650
0.031	0.095	0.30	634	654	644
0.031	0.955	0.03	705	714	710
0.031	0.955	0.30	742	740	741

ตารางที่ 17 แอคติวิตีต่อปริมาณอาหารของกลูโคสไอโซเมอเรสที่ผลิตโดย Streptomyces sp. 190-1
 ในขวดแก้วทรงกรวย เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³ โดยมีองค์ประกอบเหมือนตารางที่ 15

สภาพการทดลอง			แอคติวิตีต่อปริมาณ อาหาร (หน่วย/ลิตร)
ปัจจัย A แอมโมเนียมไฮโดรเจนฟอสเฟต (% ไนโตรเจน)	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของเปลือกเมล็ด ฝ้าย (% น้ำตาลรีติวส์)	ปัจจัย C ยีสต์เอ็กซ์แทรก (%)	
0.0058	0.095	0.03	1328
0.0058	0.095	0.30	1274
0.0058	0.955	0.03	2135
0.0058	0.955	0.30	3705
0.031	0.095	0.03	1105
0.031	0.095	0.30	1771
0.031	0.955	0.03	2059
0.031	0.955	0.30	2704

1.4 ผลการทดสอบแอมโมเนียมไฮโดรเจนฟอสเฟต สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของรำข้าวสกัดไหม้แล้ว และยีสต์เอกซแทรก เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³

โดยทำการทดลองตามวิธีที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ข้อ 1.3 สารแหล่งไนโตรเจนคือ แอมโมเนียมไฮโดรเจนฟอสเฟต 2 ระดับคือ 0.0058% และ 0.031% (ไนโตรเจน) ยีสต์เอกซแทรก 2 ระดับคือ 0.03% และ 0.30% สารแหล่งคาร์บอนคือ สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของรำข้าวสกัดไหม้แล้ว 2 ระดับคือ 0.095% และ 0.955% (น้ำตาลรีดิวส์) ผลการทดลองแบบแฟคตอเรียล 2³ ดังแสดงในตารางที่ 18, 19, 20 ปรากฏว่าอาหารเลี้ยงเชื้อที่ประกอบด้วยแอมโมเนียมไฮโดรเจนฟอสเฟต 0.031% สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของรำข้าวสกัดไหม้แล้ว 0.955% และยีสต์เอกซแทรก 0.30% เชื้อจุลินทรีย์สามารถผลิตกลูโคสไฮโซเมอเรสได้สูงสุดดังแสดงในตารางที่ 19 ดังนั้นจึงเลือกผลการทดลองจุดนี้เพื่อใช้เปรียบเทียบกับแผนการทดลองอื่น

ตารางที่ 18 การเจริญของ *Streptomyces* sp. 190-1 ในขวดแก้วทรงกรวยเมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³ โดยมี แอมโมเนียมไฮโดรเจนฟอสเฟตเป็นแหล่งไนโตรเจน และสารละลายย่อยด้วยการดักกำมะถันของรำข้าวสาคู ไชมันเป็นแหล่งคาร์บอน

สภาพการทดลอง			การเจริญของเซลล์ (กรัม นน. เซลล์แห้ง/ลิตร)		
ปัจจัย A แอมโมเนียมไฮโดรเจนฟอสเฟต (% ไนโตรเจน)	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยการดัก กำมะถันของรำข้าวสาคู ไชมันแล้ว (% น้ำตาลรีดิวัลส์)	ปัจจัย C ยีสต์เอ็กซ์แทรก (%)	ซ้ำที่ 1	ซ้ำที่ 2	เฉลี่ย
0.0058	0.095	0.03	1.50	1.30	1.40
0.0058	0.095	0.30	1.90	2.20	2.05
0.0058	0.955	0.03	3.10	3.40	3.25
0.0058	0.955	0.30	4.10	4.10	4.13
0.031	0.095	0.03	1.90	1.70	1.80
0.031	0.095	0.30	2.50	2.40	2.45
0.031	0.955	0.03	3.50	3.70	3.60
0.031	0.955	0.30	4.00	4.10	4.05

ตารางที่ 19 แอคติวิตีของกลูโคสไอโซเมอเรสผลิตโดย Streptomyces sp.190-1 ในขวดแก้วทรงกรวย
เมื่อกดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³ โดยมีองค์ประกอบอาหารเหมือนตารางที่ 18

สภาพการทดลอง			แอคติวิตี (หน่วย/กรัม นน. เซลแห้ง)		
ปัจจัย A แอมโมเนียมไฮโดรเจนซัลเฟต (% ไนโตรเจน)	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของรำข้าวสาคู ไหม้แล้ว(% น้ำตาลรีตีวส์)	ปัจจัย C ยีสต์เอ็กซ์แทรก (%)	ซ้ำที่ 1	ซ้ำที่ 2	เฉลี่ย
0.0058	0.095	0.03	876	840	858
0.0058	0.095	0.30	756	768	762
0.0058	0.955	0.03	720	750	735
0.0058	0.955	0.30	600	610	605
0.031	0.095	0.03	636	679	658
0.031	0.095	0.30	655	669	662
0.031	0.955	0.03	657	654	656
0.031	0.955	0.30	661	668	665

ตารางที่ 20 แอคติวิตีต่อปริมาณอาหารของกลูโคสไอโซเมอเรสที่ผลิตโดย *Streptomyces* sp. 190-1
 ในขวดแก้วทรงกรวย เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³ โดยมีองค์ประกอบอาหารเหมือน ตารางที่ 18

สภาพการทดลอง			แอคติวิตีต่อปริมาณ อาหาร (หน่วย/ลิตร)
ปัจจัย A แอมโมเนียมไฮโดรเจนฟอสเฟต (% ไนโตรเจน)	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของรำข้าวสาคัด ไซมันแล้ว(% น้ำตาลรีดิวิล์)	ปัจจัย C ยีสต์เอ็กซแทรก (%)	
0.0058	0.095	0.03	1201
0.0058	0.095	0.30	1562
0.0058	0.955	0.03	2388
0.0058	0.955	0.30	2498
0.031	0.095	0.03	1184
0.031	0.095	0.30	1621
0.031	0.955	0.03	2361
0.031	0.955	0.30	2693

1.5 ผลการทดสอบสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของรำข้าวสาคัดไขมันแล้ว สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย และซีสต์เอกซแทรก เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³ โดยทำการทดลองตามวิธีที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ข้อ 1.3 เลือกใช้สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของรำข้าวสาคัดไขมันเป็นสารแหล่งไนโตรเจน เนื่องจากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบจากตารางที่ 8 สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของรำข้าวสาคัดไขมันแล้วมีปริมาณโปรตีนค่อนข้างสูง ทดลองใช้ 2 ระดับคือ 0.036% และ 0.196% (โปรตีน) ซีสต์เอกซแทรก 2 ระดับคือ 0.03% และ 0.30% สารแหล่งคาร์บอนคือ สารละลายย่อยด้วยกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย 2 ระดับคือ 0.095% และ 0.955% (น้ำตาลรีดิวส์) ผลการทดลองแบบแฟคตอเรียล 2³ ดังแสดงในตารางที่ 21, 22, 23 ปรากฏว่าอาหารเลี้ยงเชื้อที่ประกอบด้วย สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของรำข้าวสาคัดไขมันแล้ว 0.031% สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย 0.095% และซีสต์เอกซแทรก 0.30% เชื้อจุลินทรีย์สามารถผลิตกลูโคสไฮโซเมอเรสได้สูงสุด ดังนั้นจึงเลือกผลการทดลองที่จุดนี้เพื่อใช้เป็นตัวเปรียบเทียบกับแผนการทดลองอื่น

ตารางที่ 21 การเจริญของ Streptomyces 190-1 ในขวดแก้วทรงกรวย เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³ โดยมีสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของรำข้าวสาคัดไขมัน และเปลือกเมล็ดฝ้าย เป็นแหล่งไนโตรเจนและคาร์บอนตามลำดับ

สภาพการทดลอง			การเจริญของเซลล์ (กรัม เชน. เซลล์แห้ง/ลิตร)		
ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของรำข้าวสาคัด ไขมันแล้ว (% โปรตีน)	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของเปลือกเมล็ด ฝ้าย (% น้ำตาลรีดิวัลส์)	ปัจจัย C ยีสต์ เอคทเนแทรก (%)	ซ้ำที่ 1	ซ้ำที่ 2	เฉลี่ย
0.036	0.095	0.03	1.30	1.40	1.35
0.036	0.095	0.30	1.80	1.70	1.75
0.036	0.955	0.03	1.40	1.40	1.40
0.036	0.955	0.30	2.10	2.20	2.15
0.196	0.095	0.03	2.80	2.70	2.75
0.196	0.095	0.30	4.10	4.00	4.05
0.196	0.955	0.03	4.00	4.10	4.05
0.196	0.955	0.30	4.40	4.50	4.45

ตารางที่ 22 แอคติวิตีของกลูโคสไอโซเมอเรสที่ผลิตโดย Streptomyces sp.190-1 ในขวดแก้วทรงกรวย เมื่อทดสอบ
ปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³ โดยมีองค์ประกอบอาหารเหมือนตารางที่ 21

สภาพการทดลอง			การทำงานของกลูโคสไอโซเมอเรส (หน่วยต่อกรัม นน. เซลแห้ง)		
ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของรำข้าวสาคัด ไหม้แล้ว (% โปรตีน)	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของเปลือกเมล็ด ฝ้าย (% น้ำตาลรีดิวัลส์)	ปัจจัย C ยีสต์เอ๊กซแทรก (%)	ซ้ำที่ 1	ซ้ำที่ 2	เฉลี่ย
0.0058	0.095	0.03	520	518	519
0.0058	0.095	0.30	724	722	723
0.0058	0.955	0.03	438	440	439
0.0058	0.955	0.30	710	714	712
0.031	0.095	0.03	370	368	379
0.031	0.095	0.30	658	660	659
0.031	0.955	0.03	280	284	282
0.031	0.955	0.30	235	233	234.5

ตารางที่ 23 แอคติวิตีต่อปริมาณอาหารของกลูโคสไอโซเมอเรสที่ผลิตโดย Streptomyces sp. 190-1 ในขวดแก้วทรงกรวย เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³ โดยมีองค์ประกอบอาหารเหมือน ตารางที่ 22

สภาพการทดลอง			แอคติวิตีต่อปริมาณ อาหาร (หน่วย/ลิตร)
ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของรำข้าวสาคัด ไขมันแล้ว (% โปรตีน)	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรด กำมะถันของเปลือกเมล็ด ฝ้าย (% น้ำตาลรีดิวส์)	ปัจจัย C ยีสต์เอทริกเทรก (%)	
0.0058	0.095	0.03	700.65
0.0058	0.095	0.30	1265.25
0.0058	0.955	0.03	614.60
0.0058	0.955	0.30	1530.80
0.031	0.095	0.03	1042.25
0.031	0.095	0.30	2668.95
0.031	0.955	0.03	1142.10
0.031	0.955	0.30	1043.50

2. ผลการเปรียบเทียบการเจริญของเซลล์และการทำงานกลูโคสไอโซเมอเรสที่ผลิตโดย

Streptomyces sp. 190-1 ในขวดแก้วทรงกรวยเมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 2³

จากผลการทดลองบทที่ 3 ข้อ 1.1 ถึง 1.5 นำผลการทดลองที่ได้มาจัดข้อมูลดังตารางที่ 24 เพื่อวิเคราะห์ผลทางสถิติโดยใช้แผนการทดลองแบบสุ่มอย่างสมบูรณ์ (Completely Randomized Design, CRD) (49)

ผลการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน (analysis of variance) ของเอนไซม์-แอกติวิตี จากแผนการทดลองต่าง ๆ (ดูตัวอย่างการคำนวณภาคผนวกที่ 3.1) ดังแสดงในตารางที่ 25 พบว่า ค่าเอนไซม์แอกติวิตีของแต่ละแผนการทดลอง แบบแฟคตอเรียล 2³ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเอนไซม์แอกติวิตีของแต่ละแผนการทดลอง โดยวิธี Duncan's Multiple Rang Test (49) (ดูตัวอย่างการคำนวณภาคผนวกที่ 3.2) ดังแสดงในตารางที่ 26 พบว่า ค่าเฉลี่ยเอนไซม์แอกติวิตีของการทดลองบทที่ 3 ข้อ 1.2 ให้เอนไซม์-แอกติวิตีสูงสุดและแตกต่างจากแผนการทดลองอื่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (ส่วนกลุ่มค่าเฉลี่ยของเอนไซม์แอกติวิตีที่ไม่แตกต่างกันคือ ผลการทดลองบทที่ 3 ข้อ 1.1, 1.4 และ 1.5) ดังนั้นจึงเลือกผลการทดลองบทที่ 3 ข้อ 1.2 ซึ่งทดสอบสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง สารละลายด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย และยีสต์เอ๊กซแทรก แบบแฟคตอเรียล 2³ และนำมาวิเคราะห์ผลทางสถิติซึ่งจะกล่าวต่อไปในตารางที่ 27 เพื่อเป็นแนวทางในการหาปริมาณที่เหมาะสมของสารแหล่งอาหารแต่ละชนิดในการเลี้ยง Streptomyces sp. 190-1 เพื่อผลิตกลูโคสไอโซเมอเรสให้ได้ปริมาณสูง

3. ผลการศึกษาปริมาณที่เหมาะสมของสารแหล่งคาร์บอน ไนโตรเจนและยีสต์เอ๊กซแทรก เพื่อเพิ่มการผลิตกลูโคสไอโซเมอเรสโดย Streptomyces sp. 190-1 เมื่อเลี้ยงในขวดแก้วทรงกรวย

จากผลการทดลองในบทที่ 3 ข้อ 1.2 นำผลที่ได้ในตารางที่ 14 มาวิเคราะห์ผลทางสถิติ ผลการวิเคราะห์ค่า mean effect ของการทดลองแฟคตอเรียล 2³ โดย Yate's method (ดูตัวอย่างการคำนวณภาคผนวกที่ 3.3) เพื่อดู mean effect ของปัจจัย A คือ สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง ปัจจัย B คือสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันเปลือกเมล็ดฝ้าย ปัจจัย C คือ ยีสต์เอ๊กซแทรกและอิทธิพลร่วมของทุกปัจจัยต่อการผลิตกลูโคสไอโซเมอเรสโดย Streptomyces sp. 190-1 แสดงในตารางที่ 27 พบว่าปัจจัย A, B, C และอิทธิพลร่วมของทุกปัจจัยมีผลต่อการผลิตกลูโคสไอโซเมอเรสของ Streptomyces sp. 190-1 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากการพิจารณาค่า mean effect ของ

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบเฮนไรม์แอกติวิตีที่สูงสุดของแต่ละแผนการทดลอง

แผนการทดลองที่	กลูโคสไอโซเมอเรสแอกติวิตี (หน่วย/ลิตร)		
	ซ้ำที่ 1	ซ้ำที่ 2	ค่าเฉลี่ย
1.1	3097	3240	3170.70
1.2	4590	4690	4640.25
1.3	3520	3895.5	3705.10
1.4	2644	2738.3	2693.25
1.5	2697.8	2640	2668.95

ตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนของเฮนไรม์แอกติวิตีของแต่ละแผนการทดลอง

ANOVA ของการผลิตกลูโคสไอโซเมอเรส

Source of variation	d.f	SS	MS	F 4, 5	
				Calculated	Table
Experiment	4	5439634.99	1359908.75	74.035**	6.25
Error	5	91841.29	18368.26		
Total	9	5531476.28	1378277.01		

** แตกต่างทางสถิติที่ระดับความเป็นไปได้ 0.01 (99%)

ตารางที่ 26 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเฮนไรม์แอกติวิตีของแต่ละแผนการทดลอง

อันดับที่	1	2	3	4	5
แผนการทดลอง	1.2	1.3	1.1	1.4	1.5
ค่าเฉลี่ย	4640.25 a	3705.10 b	3170.70 c	2693.25 c	2668.95 c

ตัวเลขที่มีอักษรตัวเดียวกันกำกับ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความ
เชื่อมั่นร้อยละ 95

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ค่า mean effect ของการทดลองแฟคตอเรียล 2³ เพื่อดู mean effect ของปัจจัย A, B, C และอิทธิพลร่วมของทุกปัจจัย ต่อการผลิตกลูโคสไฮโซเมอเรสของ Streptomyces สายพันธุ์ 190-1 8 สภาการทดลอง

สัญลักษณ์ของปัจจัยหลักและอิทธิพลร่วมต่าง ๆ	ค่า mean effect ของปัจจัยหลักและอิทธิพลร่วมต่าง ๆ ต่อการผลิตกลูโคสไฮโซเมอเรส
△ A	1439.9375*
△ B	635.1875*
△ AB	455.7625*
△ C	884.9125*
△ AC	678.0875*
△ BC	176.8375*
△ ABC	464.2125*
Critical value	171.57

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง

ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย

ปัจจัย C ยีสต์เอทชแทรก

ปัจจัย A, B, C และอิทธิพลร่วมของทุกปัจจัย (ดูตารางที่ 27) พบว่ามีผลต่อการผลิตเอนไซม์ของเชื้อจุลินทรีย์อย่างมีนัยสำคัญ จะเห็นได้ว่าเครื่องหมาย mean effect ของปัจจัย A, B, C และอิทธิพลร่วมของทุกปัจจัยเป็นบวก (+) แสดงแนวโน้มให้เห็นว่าเมื่อเพิ่มปริมาณสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย ยีสต์-เอกซ์แทรกจะมีผลทำให้เอนไซม์แอกติวิตีสูงขึ้น ดังนั้นในการทดลองต่อไปจึงผันแปรปริมาณสารแหล่งอาหารต่าง ๆ คือ สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลืองเริ่มจากความเข้มข้น 0.196% สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายเริ่มจากความเข้มข้น 0.955% และยีสต์-เอกซ์แทรกเริ่มจากความเข้มข้น 0.30% ซึ่งค่าเหล่านี้ได้มาจากผลการทดลอง บทที่ 3 ข้อ 1.2 โดยทำการทดลองตามวิธีที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ข้อ 1.3 และผันแปรปริมาณสารแหล่งอาหารดังนี้ ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง 3 ระดับคือ 0.20%, 0.32%, และ 0.44% (โปรตีน) ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย 3 ระดับคือ 1%, 2%, 3% (น้ำตาลรีดิวซ์) ปัจจัย C (ยีสต์-เอกซ์แทรก) 3 ระดับคือ 0.30%, 0.50%, และ 0.70% วางแผนการทดลองแบบแฟคตอเรียล 3³ ผลการทดลองดังแสดงในตารางที่ 28, 29, 30 การวิเคราะห์ผลทางสถิติจะใช้ค่าแอกติวิตี ต่อปริมาณอาหาร

ผลการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนของค่าเอนไซม์แอกติวิตีจากการเลี้ยง Streptomyces sp. 190-1 27 สภาพการทดลอง (ดูตัวอย่างการคำนวณภาคผนวกที่ 3.4) ดังแสดงในตารางที่ 33 พบว่าปัจจัย A, B, C และอิทธิพลร่วมของทุกปัจจัยมีผลทำให้ค่าเอนไซม์แอกติวิตีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากผลวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า ปัจจัย B คือสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายมีผลต่อเอนไซม์แอกติวิตีมากที่สุด (ดูค่าจากตารางที่ 33) แต่ไม่ได้บอกทิศทางว่าเมื่อเพิ่มปริมาณสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายจะมีผลในทางบวก หรือลบต่อการผลิตเอนไซม์

จากการนำค่าเฉลี่ยของทุกความเข้มข้นของปัจจัย A คือสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลืองมาสร้างกราฟดังแสดงในรูปที่ 2 เพื่อดูผลของปัจจัย B คือสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย และปัจจัย C คือยีสต์-เอกซ์แทรก ที่มีต่อเอนไซม์แอกติวิตี พบว่า ถ้าใช้สารละลายย่อยด้วย กรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายปริมาณที่สูงคือ 3% (น้ำตาลรีดิวซ์) มีผลทำให้เอนไซม์แอกติวิตีลดลงมาก และถ้าใช้ยีสต์-เอกซ์แทรกปริมาณต่ำจาก 0.70% ลงมาจะทำให้ค่าเอนไซม์แอกติวิตีสูงขึ้นและจากการนำค่าเฉลี่ยทุกค่าของทุกความเข้มข้นของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายมาสร้างกราฟดังแสดงในรูปที่ 3 เพื่อดูผลของปัจจัย A คือสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถัน

ตารางที่ 28 การเจริญของ *Streptomyces* sp. 190-1 ในขวดแก้วทรงกรวย
เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 3³

ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วย กรดกำมะถันของกาก ถั่วเหลือง (% โปรตีน)	มวลของเซลล์ (กรัม หน.แห้งต่อลิตร)								
	ปัจจัย C ยีสต์เอทกนแทรก (%)								
	0.30(C ₁)			0.50(C ₂)			0.70(C ₃)		
	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย (% น้ำตาลรีดิวิล์)								
	1(b ₁)	2(b ₂)	3(b ₃)	1(b ₁)	2(b ₂)	3(b ₃)	1(b ₁)	2(b ₂)	3(b ₃)
0.2 (a ₁)	3.90	3.30	2.65	4.00	3.70	2.55	4.20	3.50	2.50
	3.70	3.50	2.75	4.20	3.50	2.45	4.10	3.60	2.70
0.32 (a ₂)	3.95	3.45	2.40	4.10	3.70	2.45	3.35	2.90	2.45
	4.05	3.55	2.50	4.00	3.50	2.55	3.25	3.10	2.35
0.44 (a ₃)	4.15	3.80	2.55	2.95	2.80	2.25	2.75	2.30	1.95
	4.25	3.60	2.65	3.05	2.90	2.15	2.85	2.40	2.05

a₁, a₂, a₃ คือ ความเข้มข้นของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง 0.2%, 0.32%, 0.44% (โปรตีน) ตามลำดับ

b₁, b₂, b₃ คือ ความเข้มข้นของสารละลายย่อยด้วยกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย 1%, 2%, 3% (น้ำตาลรีดิวิล์) ตามลำดับ

c₁, c₂, c₃ คือ ค่าความเข้มข้นของยีสต์เอทกนแทรก 0.3%, 0.5%, 0.7% ตามลำดับ

ตารางที่ 29 แอคติวิตีของกลูโคสไฮโดรเมอเรสที่ผลิตโดย Streptomyces sp. 190-1
 ในขวดแก้วทรงกรวย เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 3³

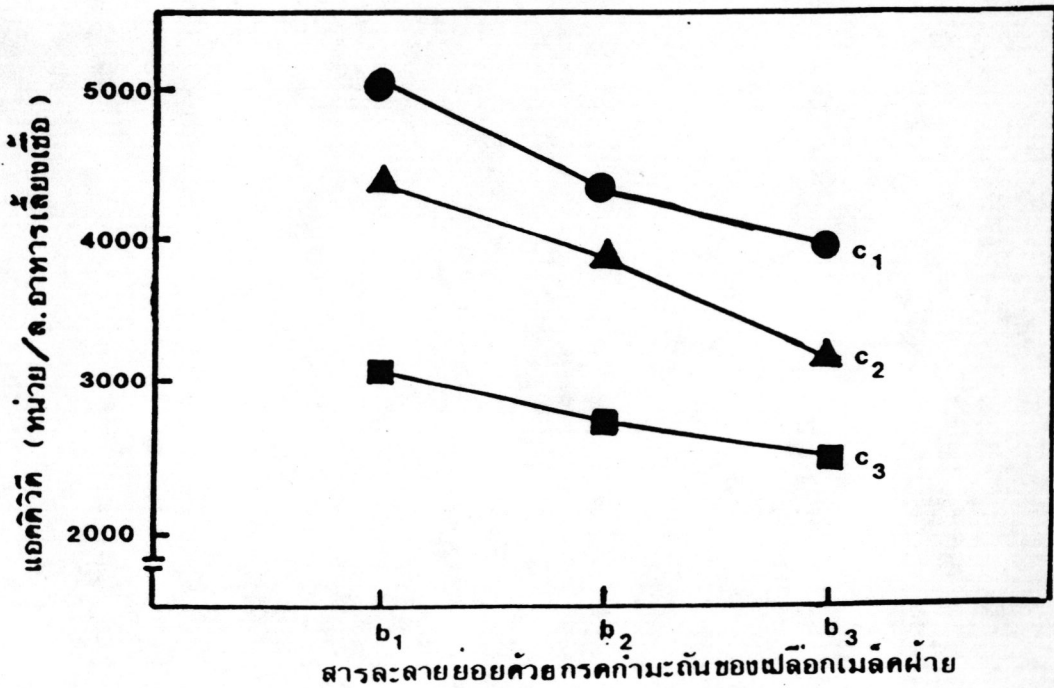
ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วย กรดกำมะถันของกาก ถั่วเหลือง (% โปรตีน)	แอคติวิตี (หน่วย/กรัม หน. เซลแห้ง)								
	ปัจจัย C ยีสต์เอกซแทรก (%)								
	0.30(C ₁)			0.50(C ₂)			0.70(C ₃)		
	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย (% น้ำตาลวีติวส์)								
	1(b ₁)	2(b ₂)	3(b ₃)	1(b ₁)	2(b ₂)	3(b ₃)	1(b ₁)	2(b ₂)	3(b ₃)
0.2 (a ₁)	1190	1220	1200	1220	1210	1190	1250	1240	1235
	1210	1200	1180	1240	1230	1210	1270	1230	1225
0.32 (a ₂)	1260	1250	1220	1235	1210	1210	1140	1110	1060
	1240	1230	1210	1255	1230	1200	1160	1090	1080
0.44 (a ₃)	1320	1275	1280	1035	1030	1000	960	940	915
	1300	1305	1260	1005	1010	1010	940	930	885

ตารางที่ 30 แอคติวิตีต่อปริมาณอาหารของกลูโคสไฮโปเมอเรสที่ผลิตโดย Streptomyces sp.190-1
ในขวดแก้วทรงกรวย เมื่อทดสอบปัจจัยแบบแฟคตอเรียล 3³

ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วย กรดกำมะถันของกาก ถั่วเหลือง (% โปรตีน)	แอคติวิตีต่อปริมาณอาหาร (หน่วย/ลิตร)								
	ปัจจัย C ยีสต์เอทริกแรก (%)								
	0.30(C ₁)			0.50(C ₂)			0.70(C ₃)		
	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย (% น้ำตาลรีดิวส์)								
	1(b ₁)	2(b ₂)	3(b ₃)	1(b ₁)	2(b ₂)	3(b ₃)	1(b ₁)	2(b ₂)	3(b ₃)
0.20(a ₁)	4641	4026	3180	4880	4477	3034	5250	4340	3087
	4477	4200	3245	5208	4305	2964	5270	4428	3307
0.32 (a ₂)	4977	4312	2928	5063	4477	2964	3819	3219	2597
	5022	4366	3025	5020	4305	3060	3770	3379	2538
0.44 (a ₃)	5478	4845	3264	3053	2884	2250	2640	2162	1784
	5525	4698	3339	3065	2929	2171	2679	2232	1814

ตารางที่ 31 ผลของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย และซิสต์เอกซแทรก ต่อแอกติวิตีของเฮนไซม์

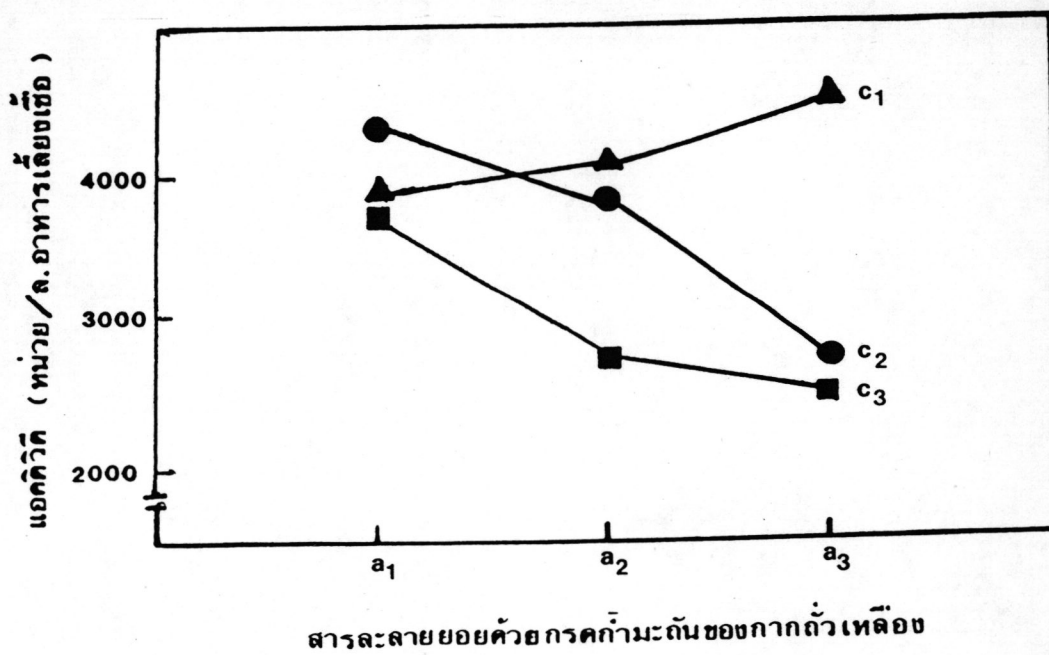
ปัจจัย C ซิสต์เอกซแทรก	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย								
	b ₁			b ₂			b ₃		
	ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง								
	a ₁	a ₂	a ₃	a ₁	a ₂	a ₃	a ₁	a ₂	a ₃
C ₁	5020			4408			3163		
C ₂	4382			3896			2740		
C ₃	3904			3293			2521		

รูปที่ 2 ผลของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย และซิสต์เอกซแทรกต่อแอกติวิตีของกลูโคสไอโซเมอเรส

ตารางที่ 32 ผลของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง และยีสต์เอทานทรก ต่อแอกติวิตีของเอนไซม์

ปัจจัย A สารละลายย่อยด้วย กรดกำมะถันของกาก ถั่วเหลือง (% โปรตีน)	ปัจจัย C ยีสต์เอทานทรก (%)								
	(C ₁)			(C ₂)			(C ₃)		
	ปัจจัย B สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย (% น้ำตาลรีติวส์)								
	b ₁	b ₂	b ₃	b ₁	b ₂	b ₃	b ₁	b ₂	b ₃
a ₁	3961			4381			3905		
a ₂	4105			3896			3293		
a ₃	4524			2740			2521		

รูปที่ 3 ผลของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง และยีสต์เอทานทรกต่อแอกติวิตีของกลูโคสไอโซเมอเรส

ตารางที่ 33 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของเอนไซม์แอสคาดีตี 27 สภาการทดลอง

ANOVA ของการผลิตกลูโคสไอโซเมอเรส

SOV	df	SS	MS	F	F ตาราง
A = สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง	2	5,465,402	2,732,701	377.03*	
B = สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย	2	26,167,466	13,083,733	1,805.15*	F 0.01, 2, 27 = 5.49
C = ยีสต์เอ็กซ์แทรก	2	5,615,260	2,807,630	387.37*	
AB	4	1,246,531	311,632.75	43.00*	F 0.01, 4, 27 = 4.10
AC	4	10,292,918	2573,229.5	355.03*	
BC	4	528,845	132,211.25	18.24*	F 0.01, 8, 27 = 3.26
ABC	8	2,720,385	340,048.12	46.92*	
Error	27	195,702	7,248.2		
Totals	53	52,232,509			

ของกากถั่วเหลือง กับปัจจัย C คือยีสต์เอกซแทรกที่มีต่อเอนไซม์แอกติวิตี พบว่า ถ้าใช้ยีสต์เอกซ-
 แทรกปริมาณสูงคือ 0.70% โดยเฉพาะเมื่อมีปริมาณสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง
 ปริมาณสูงด้วย คือ 0.44% (โปรตีน) เอนไซม์แอกติวิตีจะต่ำลง ในขณะที่ถ้าใช้ยีสต์เอกซแทรก
 ปริมาณต่ำคือ 0.30% และสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลืองปริมาณสูงคือ 0.44%
 จะให้ค่าเอนไซม์แอกติวิตีที่สูง จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติ (ดูค่าจากตารางที่ 33) พบว่าอิทธิพล
 ของปัจจัยร่วม AC มีค่าสูงในระดับเดียวกับอิทธิพลของปัจจัย A และปัจจัย C แสดงให้เห็นว่า
 อิทธิพลร่วมระหว่างยีสต์เอกซแทรกกับสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลืองมีผลต่อ
 เอนไซม์แอกติวิตีมากเท่ากับอิทธิพลของปัจจัยหลัก คือ A, C รองจากปัจจัย B ซึ่งมีอิทธิพลมากที่สุด

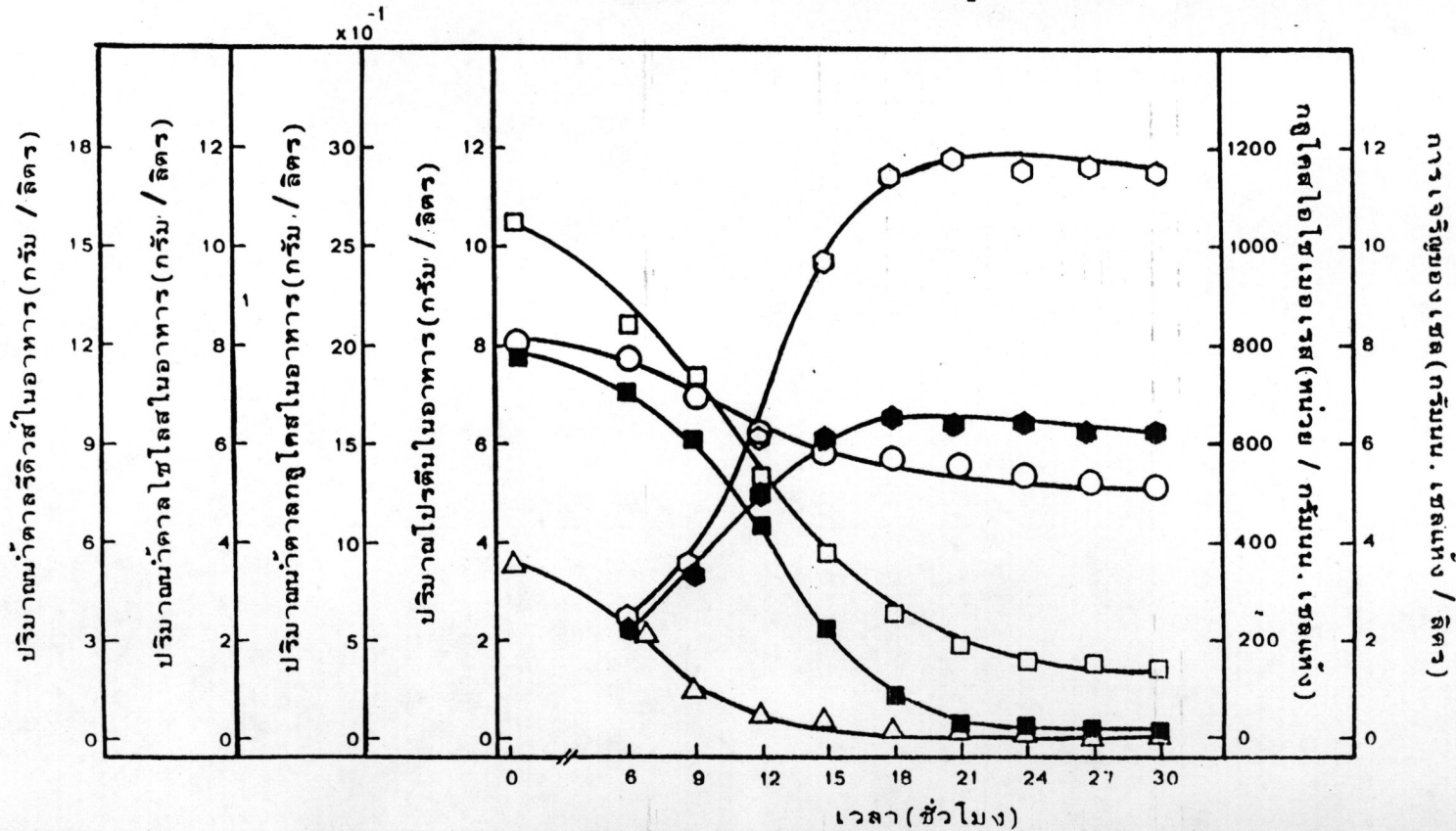
จากผลการทดลองรวมทั้งการวิเคราะห์ทางสถิติและกราฟทั้ง 2 รูป ดังกล่าวข้างต้น
 จึงเลือกใช้อาหารเลี้ยงเชื้อสูตรที่มีปริมาณสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย
 ปริมาณต่ำคือ 1% (น้ำตาลรีดิวซ์) ยีสต์เอกซแทรกปริมาณต่ำ ๆ คือ 0.30% ขณะที่ใช้สารละลาย
 ย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง ปริมาณสูงคือ 0.44% (โปรตีน) สำหรับเป็นสูตรอาหาร
 เลี้ยงเชื้อที่เหมาะสมในการทดลองต่อไป ซึ่งจากตารางที่ 30 พบว่า ที่ระดับความเข้มข้นสาร
 ละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง 0.44% สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือก
 เมล็ดฝ้าย 1% (น้ำตาลรีดิวซ์) ยีสต์เอกซแทรก 0.30% จะให้ค่าเอนไซม์แอกติวิตีสูงที่สุดคือ ปริมาณ
 5500 หน่วย/ลิตรอาหารเลี้ยงเชื้อ

4. ผลการเลี้ยง Streptomyces sp.190-1 ในถังหมักขนาด 5 ลิตร เพื่อผลิตกลูโคสไอโซเมอเรส

4.1 การหาระยะเวลาที่เหมาะสมในการเติมสารชักนำการสร้างเอนไซม์

จากผลการทดลองบทที่ 3 ข้อ 3 พบว่าสูตรอาหารเลี้ยงเชื้อที่เหมาะสมเพื่อผลิตกลูโคสไอโซ-
 เมอเรสในระดับขวดเชย่า ประกอบด้วย สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง 0.44%
 (โปรตีน) สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย 1% (น้ำตาลรีดิวซ์) ยีสต์เอกซแทรก
 0.30% โคบอลต์คลอไรด์ 0.01% ไดโบแตสซีมไฮโดรเจนฟอสเฟต 0.47% โปแตสเซียมไฮโดรเจน-
 ฟอสเฟต 0.03% พี เอช 8.0 สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายในปริมาณที่ให้ไซ-
 โลส 0.50% ดังนั้นจึงนำค่าที่ได้มาทดลองเลี้ยงเชื้อในถังหมักขนาด 5 ลิตร โดยทำการทดลองตามวิธีที่
 กล่าวไว้ในบทที่ 2 ข้อ 1.4 ผลการทดลองดังแสดงในรูปที่ 4 พบว่าจุลินทรีย์สามารถผลิตกลูโคสไอโซ-
 เมอเรสได้สูงสุดประมาณ 1180 หน่วย/กรัม หน. เซลล์แห้งที่ชั่วโมงที่ 18 ปริมาณเซลล์สูงสุดคือ 6.5 กรัม
 หน. เซลล์แห้ง/ลิตร แอกติวิตีต่อปริมาตรอาหาร 7670 หน่วย/ลิตร เมื่อเปรียบเทียบกับค่าแอกติวิตีต่อ
 ปริมาตรอาหารกับผลการทดลองบทที่ 3 ข้อ 3 ซึ่งเลี้ยงเชื้อในขวดแก้วทรงกรวยพบว่าการผลิตกลูโคสไอ-
 โซเมอเรสสูงขึ้นประมาณ 1.6 เท่า จากกราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงของค่า (parameter) ต่าง ๆ ดัง-

รูปที่ 4 การเปลี่ยนแปลงของค่าต่าง ๆ ในการผลิตกลูโคสไอโซเมอเรสโดย *Streptomyces* sp. 190-1 ในถังหมักขนาด 5 ลิตร ในอาหารเลี้ยงเชื้อที่ประกอบด้วย 0.44% (โปรตีน) สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง 1% (น้ำตาลรีดิวซ์) สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย 0.3% ยีสต์เอ็กซ์แทรก 0.01% โคบอลต์คลอไรด์ 0.47% ไดโบแตสเชื่อมไฮโดรเจนฟอสเฟต 0.03% โปแตสเซียมไฮโดรเจนฟอสเฟต พีเอช 8.0 และสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายในปริมาณที่ใช้ 0.5% ไฮไลส การเจริญของเซลล์ (●) การทำงานของกลูโคสไอโซเมอเรส (○) ปริมาณโปรตีนที่เหลือในน้ำหมัก (○) ปริมาณน้ำตาลรีดิวซ์ที่เหลือในน้ำหมัก (□) ปริมาณน้ำตาลไฮไลสที่เหลือในน้ำหมัก (■) ปริมาณน้ำตาลกลูโคสที่เหลือในน้ำหมัก (△)

รูปที่ 4 พบว่าปริมาณน้ำตาลรีดิวส์และน้ำตาลไซโลสลดลงอย่างรวดเร็วหลังจากเลี้ยงเชื้อไปแล้วเป็นเวลา 12-15 ชั่วโมง ดังนั้นจึงเลือกเวลาที่ชั่วโมงที่ 12 หลังจากการเลี้ยงเชื้อ เพื่อเติมสารชักนำการสร้างเอนไซม์

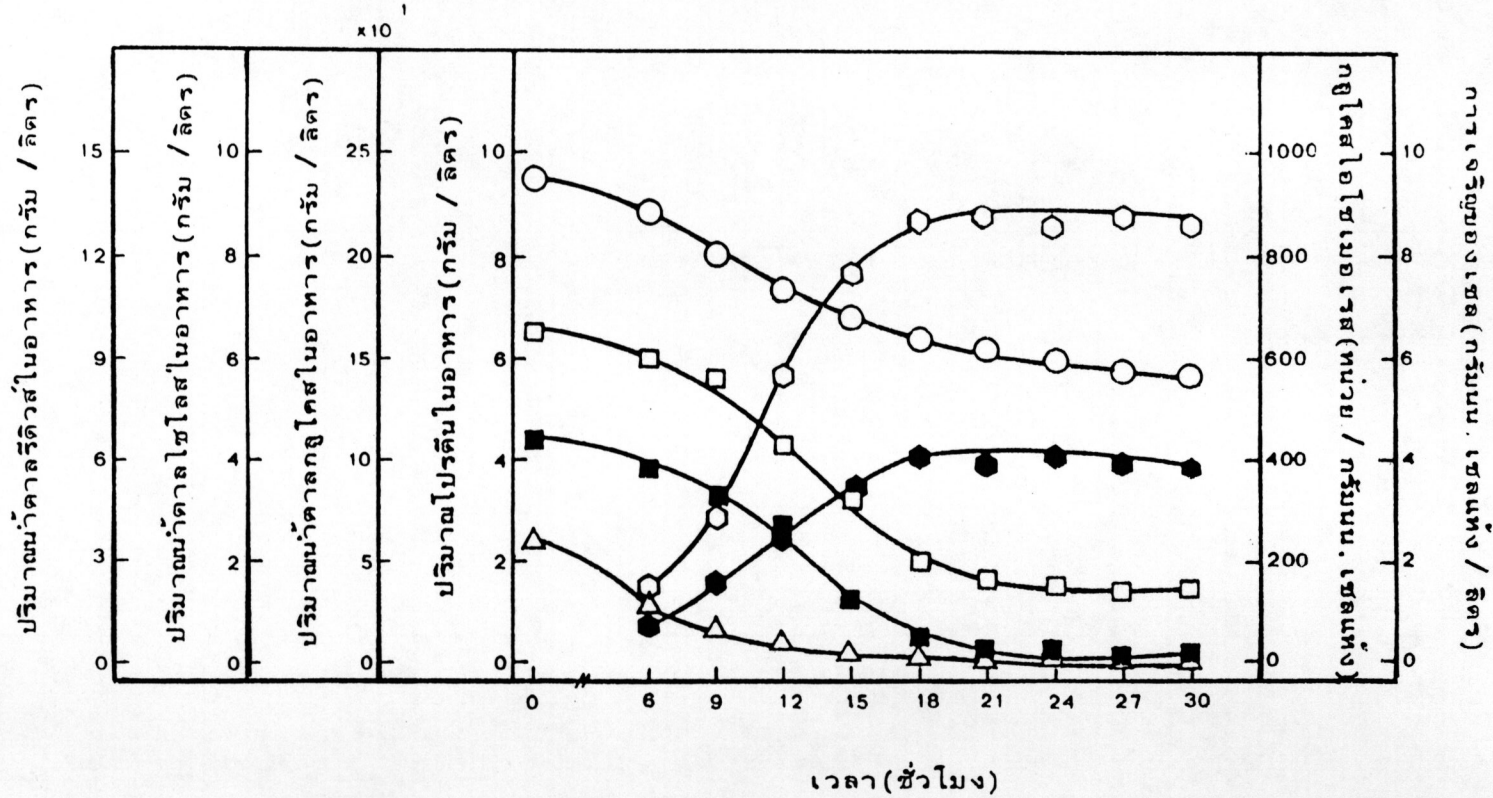
เนื่องจากผลการทดลองที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ในสูตรอาหารเลี้ยงเชื้อจะมีสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายอยู่ 2 ส่วนในปริมาณที่ให้ 1% น้ำตาลรีดิวส์ และ 0.50% น้ำตาลไซโลส ดังนั้นจึงทดลองเลี้ยงเชื้อตามวิธีที่กล่าวข้างต้นและใช้สูตรอาหารเหมือนกันเพียงแต่ไม่เติมสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายในปริมาณที่ให้ไซโลส 0.50% ในระยะเริ่มต้นเลี้ยงเชื้อผลการทดลองดังแสดงในรูปที่ 5 พบว่าเอนไซม์แอกติวิตีและปริมาณเซลล์ต่ำกว่าการทดลองข้างต้น จุลินทรีย์สามารถผลิตเอนไซม์ได้สูงสุดประมาณ 3500 หน่วย/ลิตรอาหารเลี้ยงเชื้อ ปริมาณเซลล์สูงสุด 4 กรัม เหนะเซลล์แห้ง/ลิตร ที่ชั่วโมงที่ 15 ดังนั้นจึงเลือกใช้ผลการทดลองดังกล่าวมาข้างต้นสำหรับการทดลองขั้นต่อไป

4.2 การหาปริมาณที่เหมาะสมของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายที่ใช้

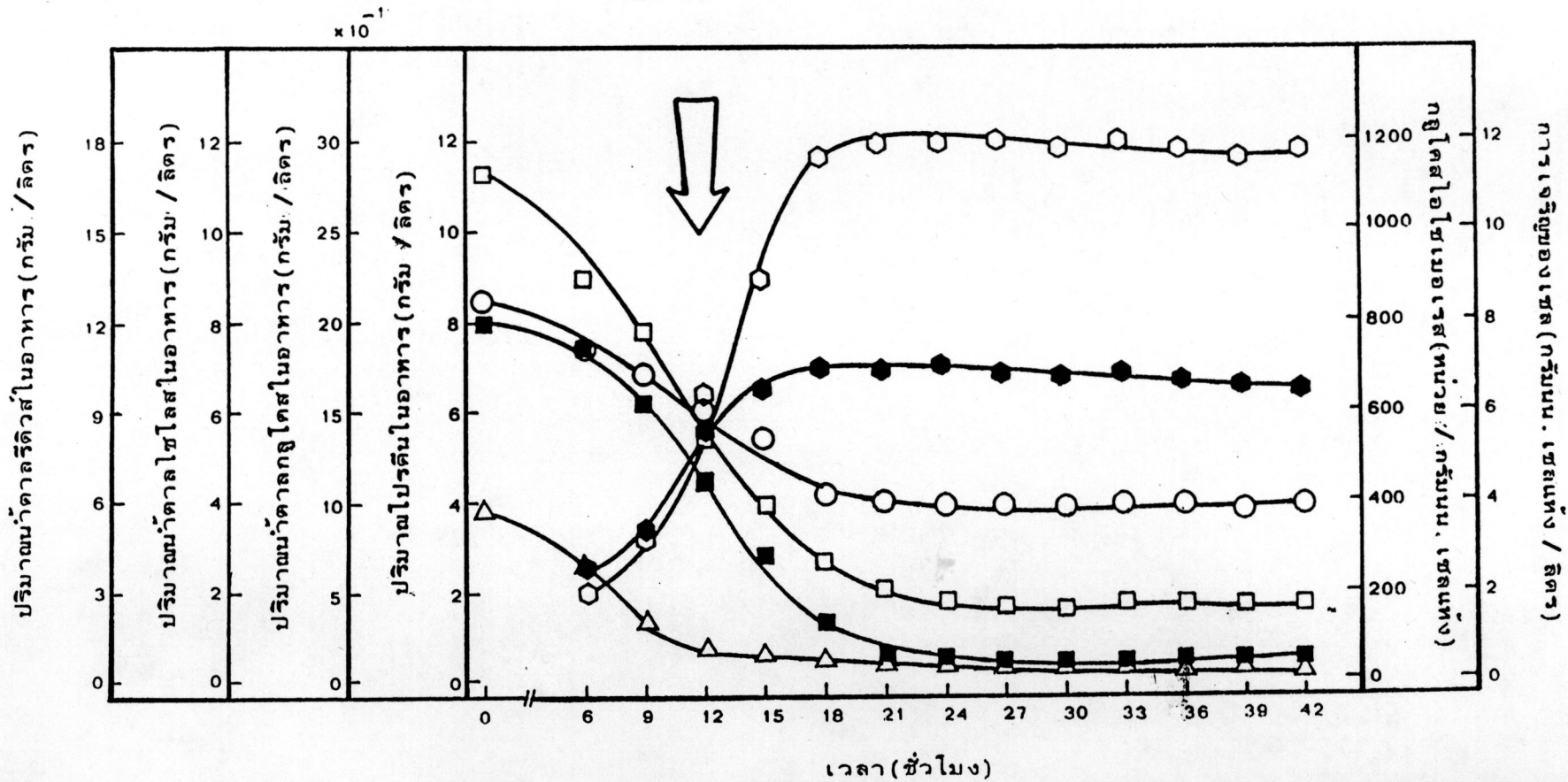
เดิมอย่างต่อเนื่อง

เลี้ยงเชื้อ *Streptomyces* sp. 190-1 ในถังหมักขนาด 5 ลิตร โดยใช้อาหารเลี้ยงเชื้อตามภาคผนวกที่ 1.4 ตามวิธีที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ข้อ 1.4 จากรูปที่ 3 ได้แสดงการเปลี่ยนแปลงของค่า (parameter) ต่าง ๆ พบว่าปริมาณน้ำตาลรีดิวส์และน้ำตาลไซโลสลดลงอย่างรวดเร็วหลังจากเลี้ยงเชื้อไปแล้วเป็นเวลา 12-15 ชั่วโมง ดังนั้น ในการทดลองนี้จึงเลือกชั่วโมงที่ 12 ของการหมักเป็นเวลาเริ่มเติมสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายอย่างต่อเนื่อง โดยค้นแปรความเข้มข้นของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายที่เติมดังนี้ 3%, 5%, 7%, 9%, และ 13% (น้ำตาลไซโลส) ด้วยอัตราการเติม 0.27 มล./ตอนาที หรือ 16 มล./ชั่วโมง เพื่อรักษาปริมาณอาหารเลี้ยงเชื้อในถังหมัก เพราะมีการเก็บตัวอย่างครั้งละ 50 มล. ทุก 3 ชั่วโมง จากผลการทดลองได้แสดงการเปลี่ยนแปลงของค่า (parameter) ต่าง ๆ ในรูปที่ 6, 7, 8, 9, 10 พบว่าการเติมสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายอย่างต่อเนื่องที่ระดับความเข้มข้น 3% เชื้อสามารถผลิตเอนไซม์สูงสุดประมาณ 1190 หน่วย/กรัม เหน. เซลล์แห้ง ที่ชั่วโมงที่ 18 และปริมาณเซลล์สูงสุดประมาณ 7 กรัม เหน. เซลล์แห้ง/ลิตร (ดูรูปที่ 6) แอกติวิตีต่อปริมาตรประมาณ 8.33 หน่วย/ มล. (ดูรูปที่ 13) การเติมสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายอย่างต่อเนื่องที่ระดับความเข้มข้น 5% เชื้อสามารถผลิตเอนไซม์ได้สูงสุด 1250 หน่วย/กรัม เหน. เซลล์แห้ง ที่ชั่วโมงที่ 21 และปริมาณเซลล์สูงสุด 8.2 กรัม เหน. เซลล์แห้ง/ลิตร ที่ ชั่วโมงที่ 21 (ดูรูปที่ 7) แอกติวิตีต่อปริมาตรอาหาร 10.25 หน่วย/ มล. (ดูรูปที่ 13) การเติมสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายอย่างต่อเนื่องที่ระดับความเข้มข้น 7% เชื้อสามารถผลิตเอนไซม์ได้สูงสุดประมาณ 1300 หน่วย/กรัม เหน. เซลล์แห้ง ที่ชั่วโมงที่ 21 ปริมาณเซลล์สูงสุด 12 กรัม เหน. เซลล์แห้ง/ลิตร ที่ชั่วโมงที่ 21 (ดูรูปที่ 8) แอกติวิตีต่อปริมาตรอาหาร 15.6 หน่วย/ มล. (ดูรูปที่ 13) การเติมสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายอย่างต่อเนื่องที่ระดับความเข้มข้น 9% เชื้อสามารถผลิตเอนไซม์ได้สูงสุดประมาณ 1250 หน่วย/กรัม เหน. เซลล์แห้ง ที่ชั่วโมงที่ 21

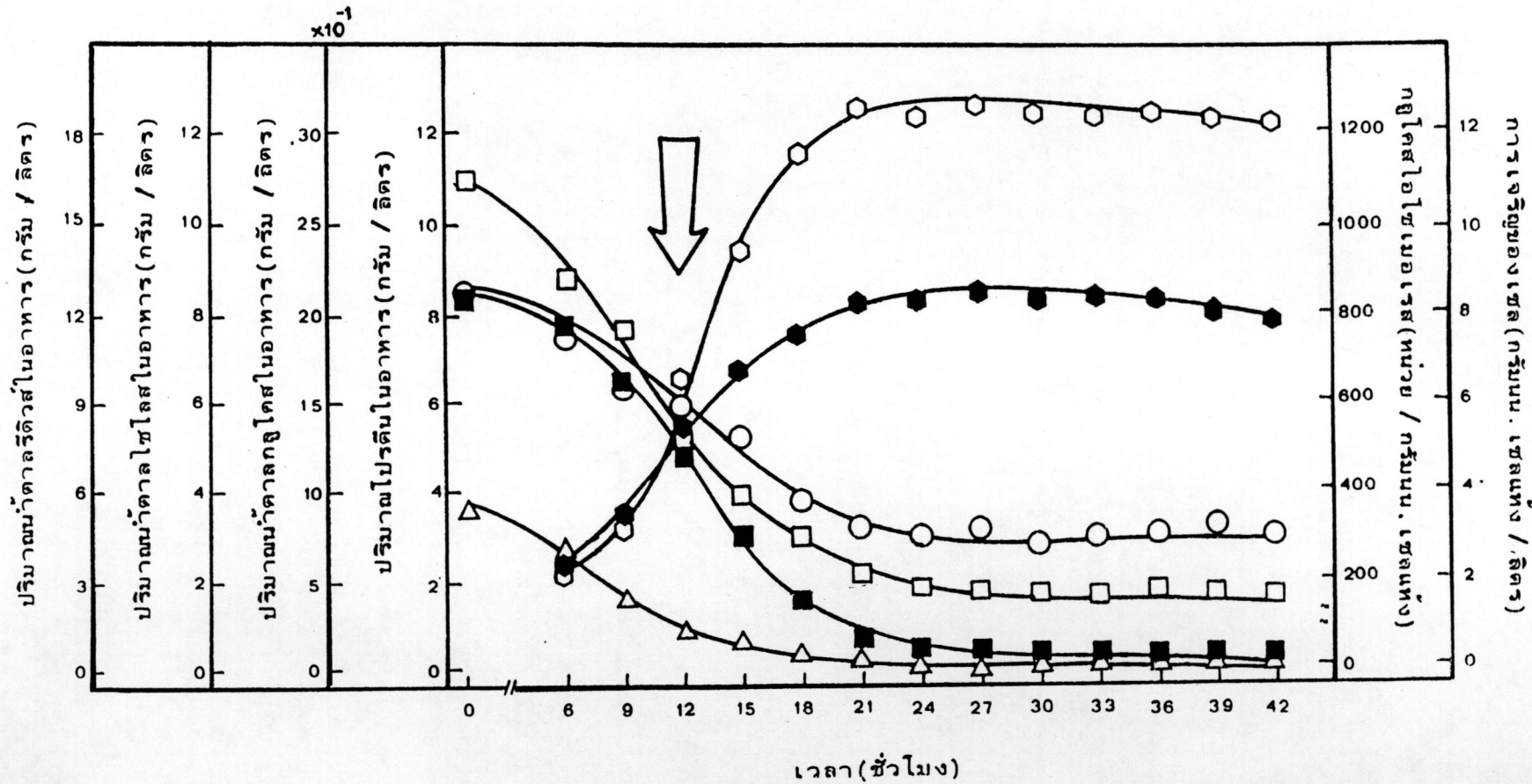
รูปที่ 5 การเปลี่ยนแปลงของค่าต่าง ๆ ในการผลิตกลูโคสไฮโซเมอร์สโดย *Streptomyces* sp. 190-1 ในถังหมักขนาด 5 ลิตร เมื่อเลี้ยงใน อาหารที่มีองค์ประกอบเหมือนรูปที่ 4 ยกเว้นไม่เติมสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายในปริมาณที่ใช้ 0.5% ไฮไลส การเจริญของเซลล์ (●) การทำงานของกลูโคสไฮโซเมอร์ส (○) ปริมาณโปรตีนที่เหลือในน้ำหมัก (○) ปริมาณน้ำตาลรีดิวซ์ที่เหลือในน้ำหมัก (□) ปริมาณน้ำตาลไฮไลสที่เหลือในน้ำหมัก (■) ปริมาณน้ำตาลกลูโคสที่เหลือในน้ำหมัก (△)

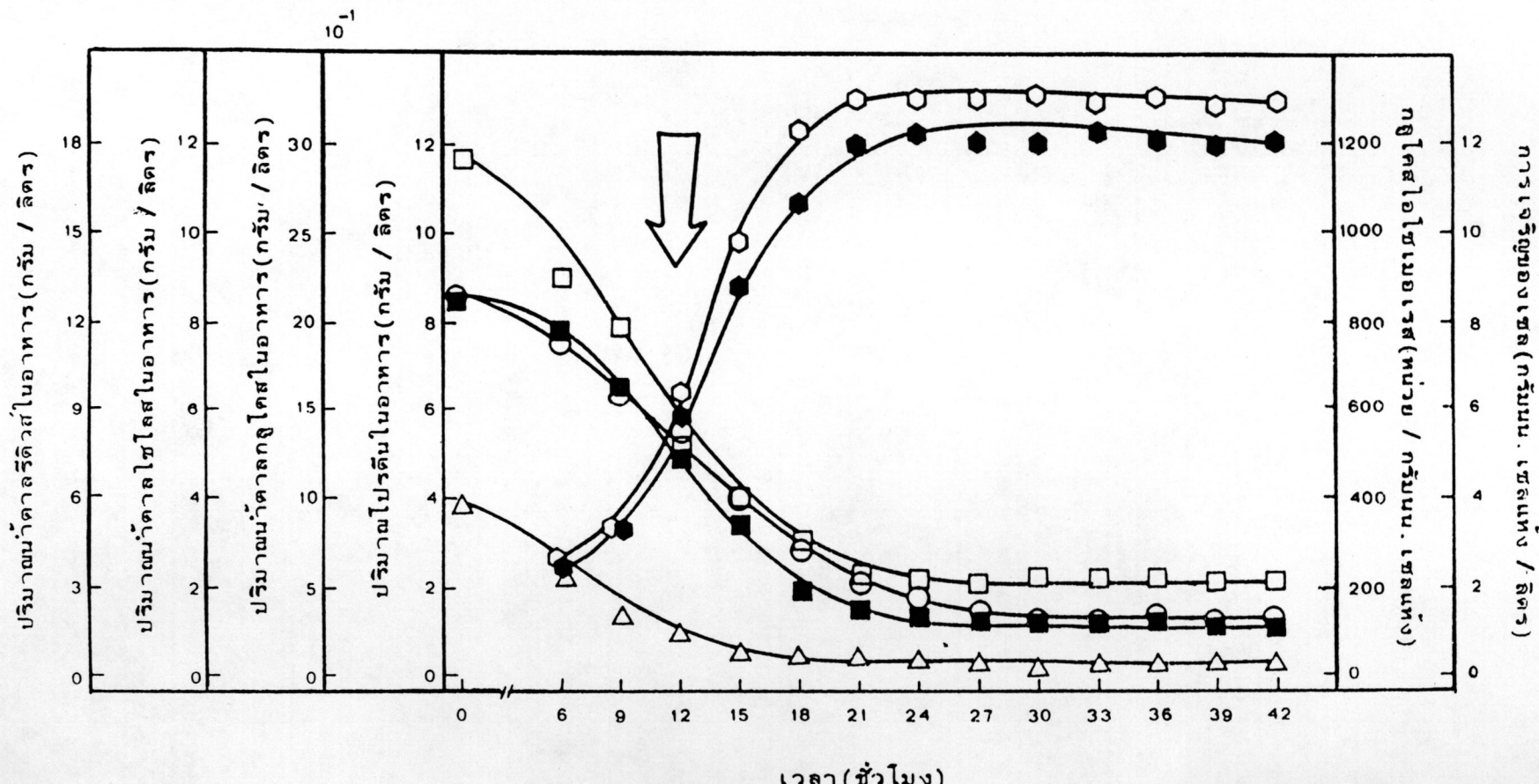
รูปที่ 6 การเปลี่ยนแปลงของค่าต่าง ๆ ในการผลิตกลูโคสไอโซเมอเรสโดย *Streptomyces* sp. 190-1 ในถังหมักขนาด 5 ลิตรเมื่อเลี้ยงในอาหารที่มีองค์ประกอบดังกล่าวในรูปที่ 4 ยกเว้นเติมสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายในปริมาณที่ใช้ 3% โซไลส อย่างต่อเนื่องด้วยอัตรา 16 มล./ชั่วโมง ภายหลังจากการเลี้ยงเชื้อไปแล้วเป็นเวลา 12 ชั่วโมง ดังแสดงโดยลูกศร : การเจริญของเซลล์ (●) การทำงานของกลูโคสไอโซเมอเรส (○) ปริมาณโปรตีนที่เหลือในน้ำหมัก (○) ปริมาณน้ำตาลรีดิวซ์ที่เหลือในน้ำหมัก (□) ปริมาณน้ำตาลโซไลสที่เหลือในน้ำหมัก (■) ปริมาณน้ำตาลกลูโคสที่เหลือในน้ำหมัก (△)

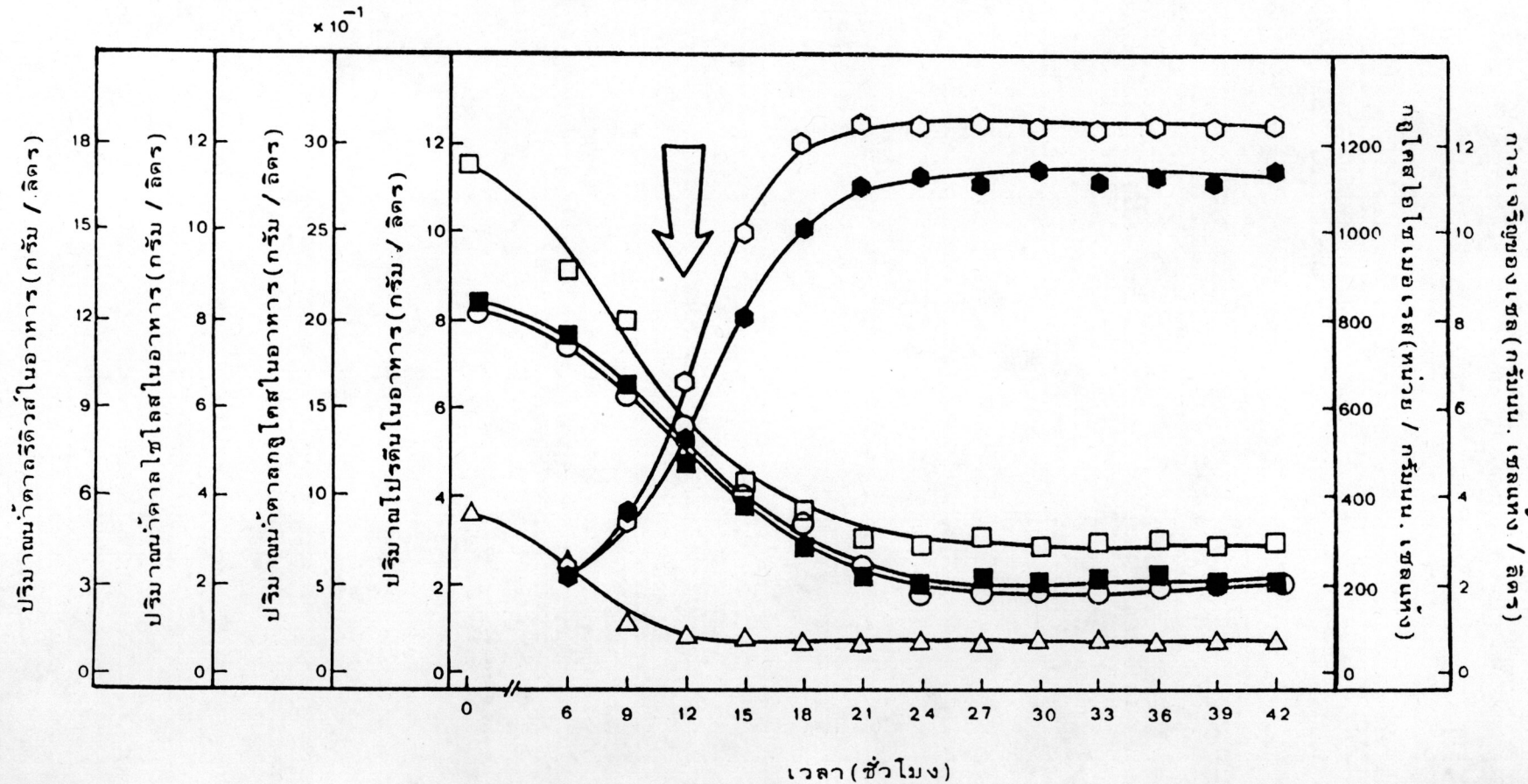
รูปที่ 7 การเปลี่ยนแปลงของค่าต่าง ๆ ในการผลิตกลูโคสไอโซเมอเรสโดย *Streptomyces* sp. 190-1 ในถังหมักขนาด 5 ลิตรเมื่อเลี้ยงในอาหารที่มีองค์ประกอบดังกล่าวในรูปที่ 4 ยกเว้นเติมสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายในปริมาณที่ใช้ 5% โซลิส อย่างต่อเนื่องด้วยอัตรา 16 มล./ชั่วโมง ภายหลังจากการเลี้ยงเชื้อไปแล้วเป็นเวลา 12 ชั่วโมง ดังแสดงโดยลูกศร : การเจริญของเซลล์ (●) การทำงานของกลูโคสไอโซเมอเรส (○) ปริมาณโปรตีนที่เหลือในน้ำหมัก (○) ปริมาณน้ำตาลรีดิวซ์ที่เหลือในน้ำหมัก (□) ปริมาณน้ำตาลโซลิสที่เหลือในน้ำหมัก (■) ปริมาณน้ำตาลกลูโคสที่เหลือในน้ำหมัก (△)

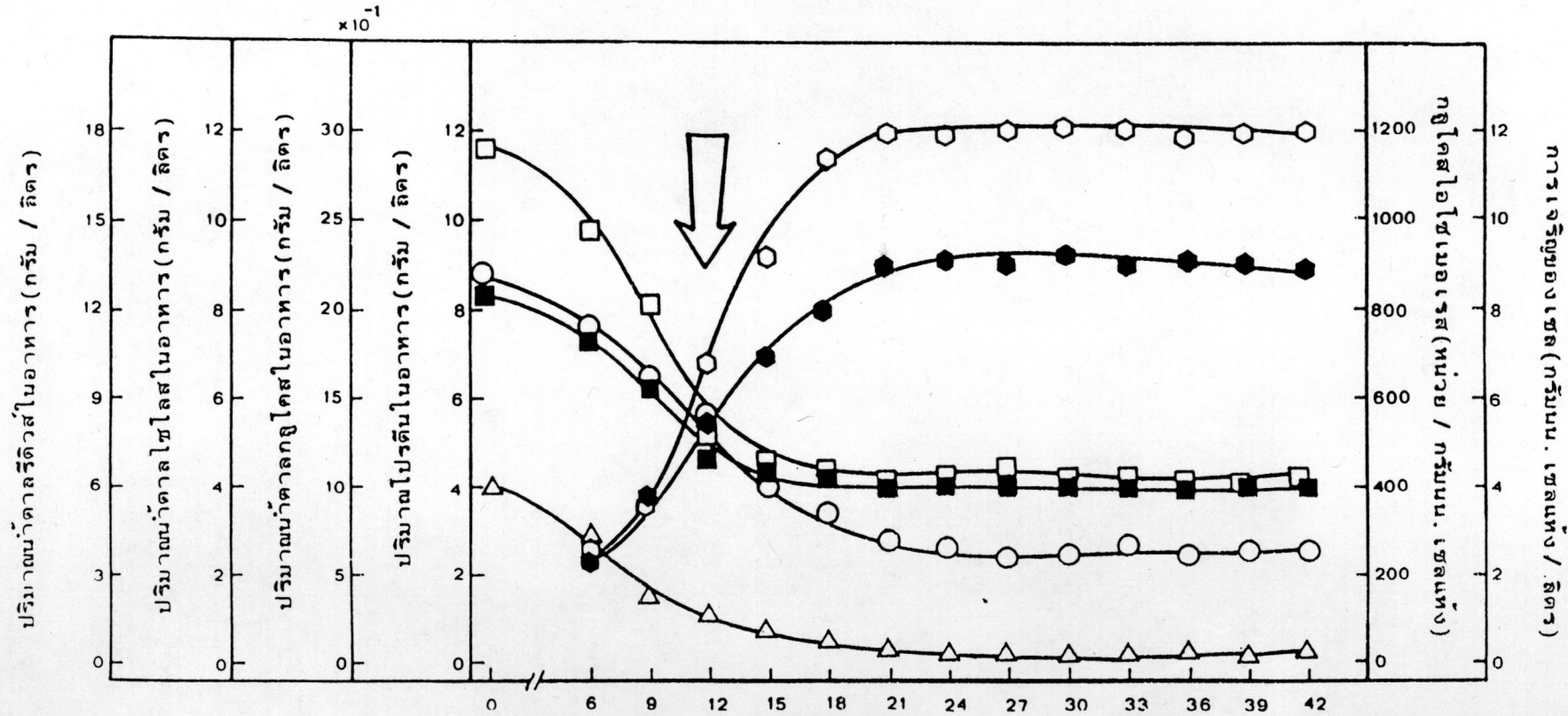
รูปที่ 8 การเปลี่ยนแปลงของค่าต่าง ๆ ในการผลิตกลูโคสไอโซเมอเรสโดย *Streptomyces* sp. 190-1 ในถังหมักขนาด 5 ลิตรเมื่อเลี้ยงในอาหารที่มีองค์ประกอบดังกล่าวในรูปที่ 4 ยกเว้นเติมสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายในปริมาณที่ใช้ 7% โซลิส อย่างต่อเนื่องด้วยอัตรา 16 มล./ชั่วโมง ภายหลังจากการเลี้ยงเชื้อไปแล้วเป็นเวลา 12 ชั่วโมง ดังแสดงโดยลูกศร : การเจริญของเซลล์ (●) การทำงานของกลูโคสไอโซเมอเรส (○) ปริมาณโปรตีนที่เหลือในน้ำหมัก (○) ปริมาณน้ำตาลรีดิวซ์ที่เหลือในน้ำหมัก (□) ปริมาณน้ำตาลโซลิสที่เหลือในน้ำหมัก (■) ปริมาณน้ำตาลกลูโคสที่เหลือในน้ำหมัก (△)

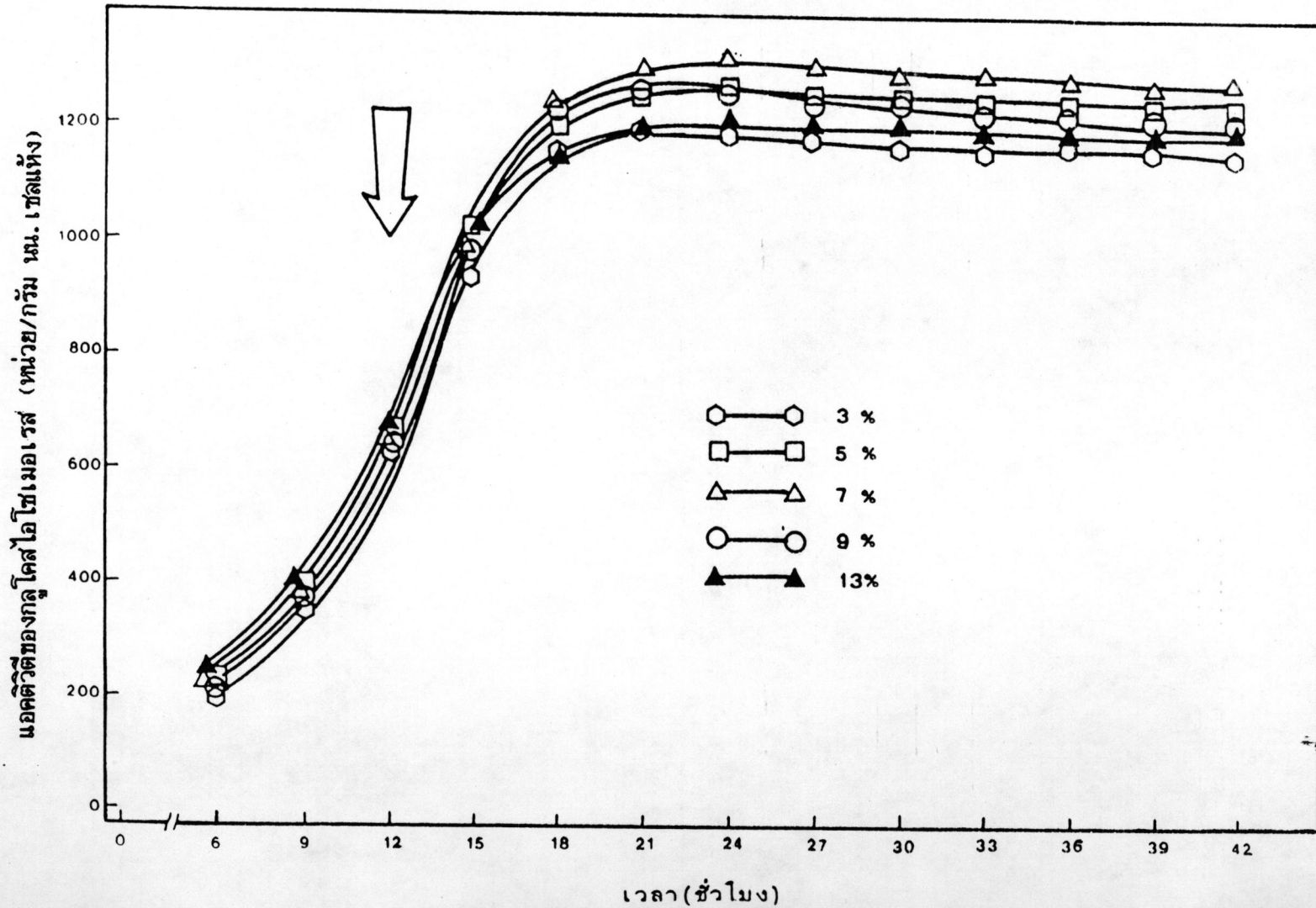
รูปที่ 9 การเปลี่ยนแปลงของค่าต่าง ๆ ในการผลิตกลูโคสไฮโซเมอเรสโดย *Streptomyces* sp. 190-1 ในถังหมักขนาด 5 ลิตรเมื่อเลี้ยงในอาหารที่มีองค์ประกอบดังกล่าวในรูปที่ 4 ยกเว้นเติมสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายในปริมาณที่ใช้ 9% โซไลส อย่างต่อเนื่องด้วยอัตรา 16 มล./ชั่วโมง ภายหลังจากการเลี้ยงเชื้อไปแล้วเป็นเวลา 12 ชั่วโมง ดังแสดงโดยลูกศร : การเจริญของเซลล์ (●) การทำงานของกลูโคสไฮโซเมอเรส (○) ปริมาณโปรตีนที่เหลือในน้ำหมัก (○) ปริมาณน้ำตาลรีดิวซ์ที่เหลือในน้ำหมัก (□) ปริมาณน้ำตาลโซไลสที่เหลือในน้ำหมัก (■) ปริมาณน้ำตาลกลูโคสที่เหลือในน้ำหมัก (△)

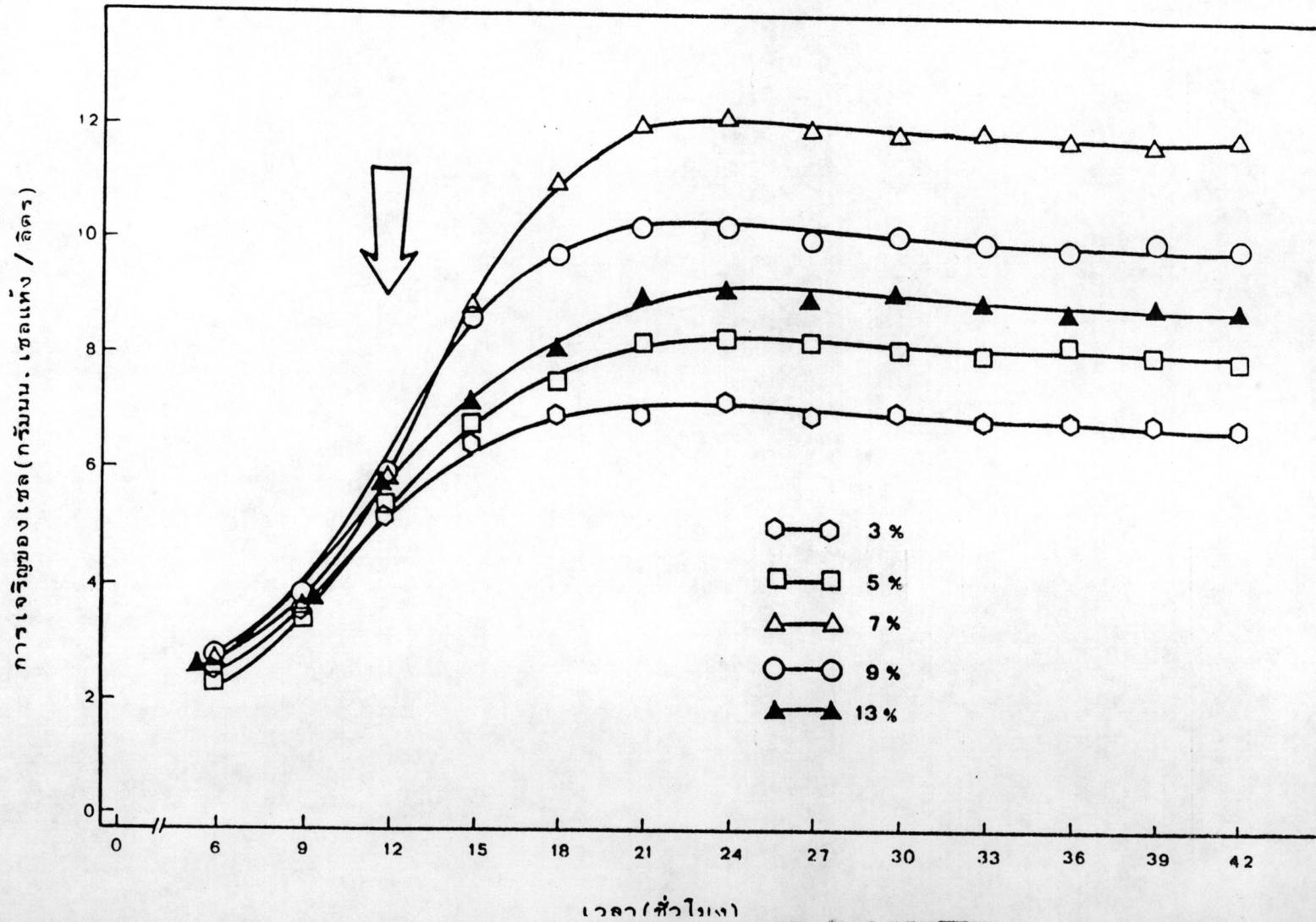
รูปที่ 10 การเปลี่ยนแปลงของค่าต่าง ๆ ในการผลิตกลูโคสไอโซเมอเรสโดย *Streptomyces* sp. 190-1 ในถังหมักขนาด 5 ลิตรเมื่อเลี้ยงในอาหารที่มีองค์ประกอบดังกล่าวในรูปที่ 4 ยกเว้นเติมสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายในปริมาณที่ใช้ 13% โซไลส อย่างต่อเนื่องด้วยอัตรา 16 มล./ชั่วโมง ภายหลังจากการเลี้ยงเชื้อไปแล้วเป็นเวลา 12 ชั่วโมง ดังแสดงโดยลูกศร : การเจริญของเซลล์ (●) การทำงานของกลูโคสไอโซเมอเรส (○) ปริมาณโปรตีนที่เหลือในน้ำหมัก (○) ปริมาณน้ำตาลรีดิวซ์ที่เหลือในน้ำหมัก (□) ปริมาณน้ำตาลโซไลสที่เหลือในน้ำหมัก (■) ปริมาณน้ำตาลกลูโคสที่เหลือในน้ำหมัก (△)

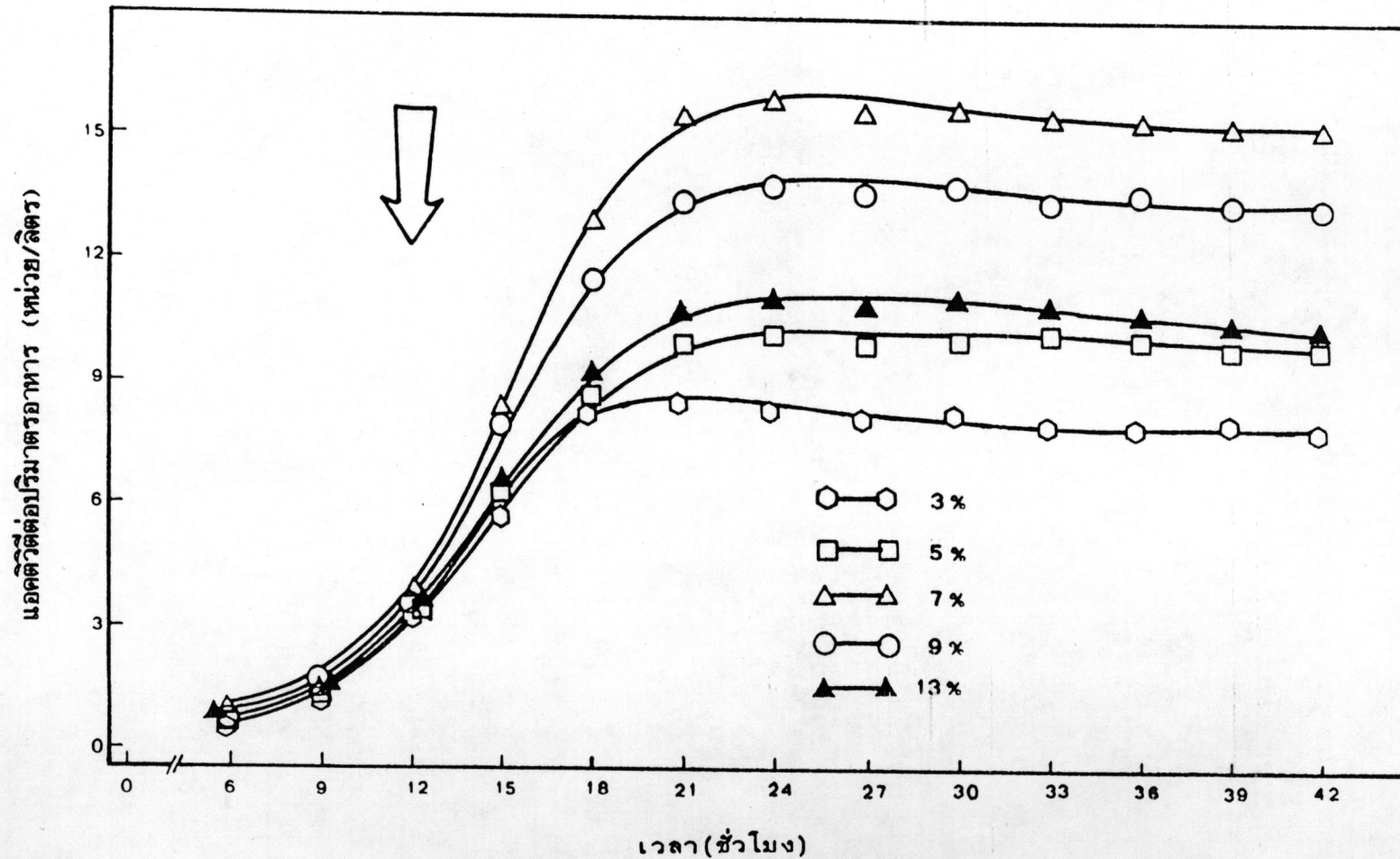
รูปที่ 11 ผลการค้นพบความเข้มข้นของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย
 ที่ใช้เติมอย่างต่อเนื่องในถังหมักขนาด 5 ลิตร ภายหลังจากการเลี้ยงเชื้อไปแล้วเป็น
 เวลา 12 ชั่วโมง ด้วยอัตราการเติม 16 มล./ชั่วโมง ต่อการผลิตกลูโคสไอโซเมอ
 เรสโดย *Streptomyces* sp. 190-1

รูปที่ 12 ผลการค้นพบแปรความเข้มข้นของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย
 ที่ใช้เติมอย่างต่อเนื่องในถังหมักขนาด 5 ลิตร ภายหลังจากการเลี้ยงเชื้อไปแล้วเป็น
 เวลา 12 ชั่วโมง ด้วยอัตราการเติม 16 มล./ชั่วโมง ต่อการเจริญของ
Streptomyces sp. 190-1

รูปที่ 13 ผลการผันแปรความเข้มข้นของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายที่ใช้เติมอย่างต่อเนื่องในถังหมักขนาด 5 ลิตร ภายหลังจากการเลี้ยงเชื้อไปแล้วเป็นเวลา 12 ชั่วโมง ด้วยอัตราการเติม 16 มล./ชั่วโมง ต่อแอกติวิตีต่อปริมาณอาหารของกลูโคสไอโซเมอเรส

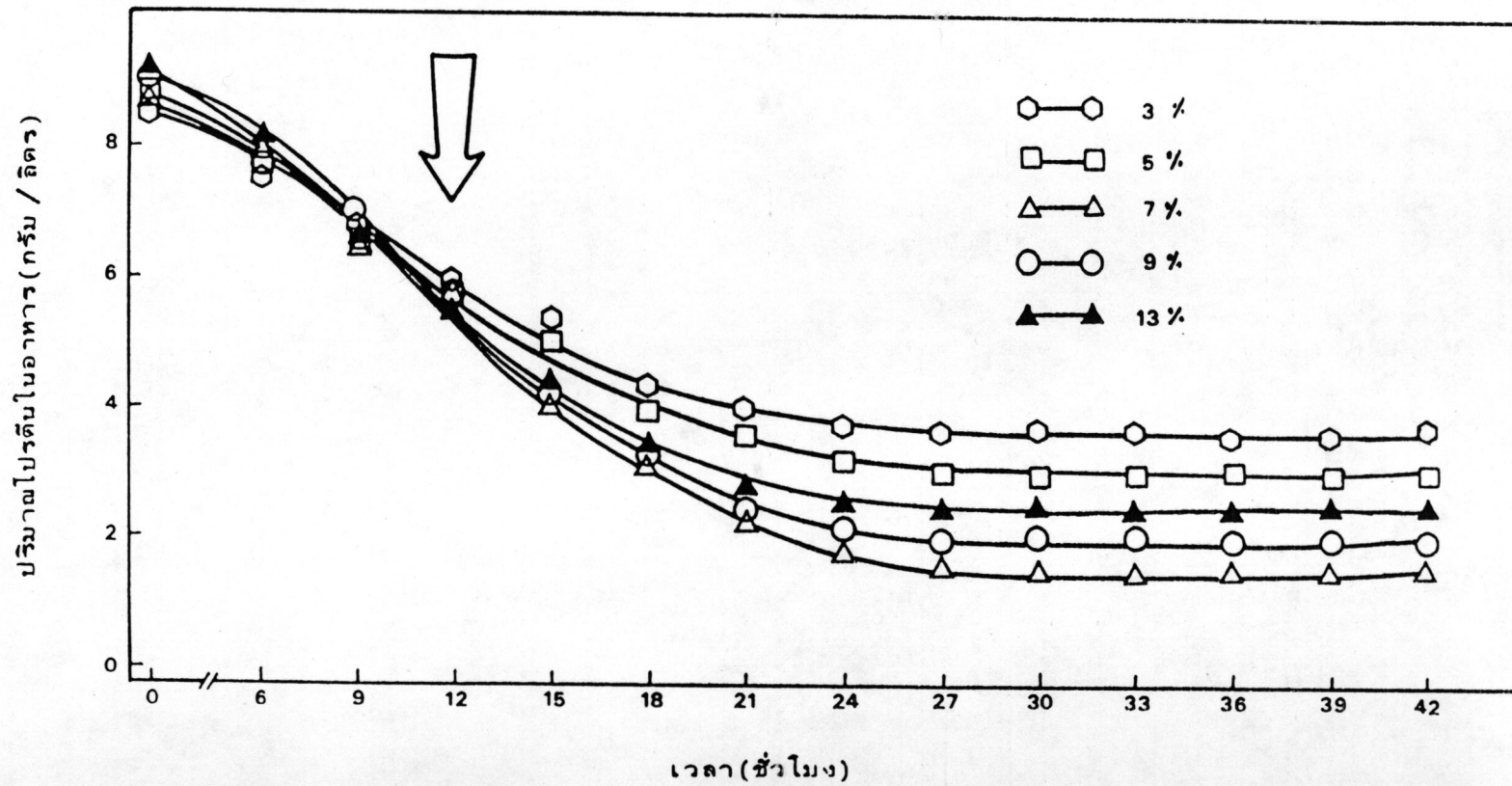

ปริมาณเซลล์สูงสุด 11 กรัม นน. เซลล์แห้ง/ลิตร ที่หัวโม่ที่ 21 (ดูรูปที่ 9) แอคติวิตีต่อปริมาตรอาหาร ประมาณ 13.75 หน่วย/ มล. (ดูรูปที่ 13) การเติมสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายอย่างต่อเนื่องที่ระดับความเข้มข้น 13% เชื่อสามารถผลิตเอนไซม์ได้สูงสุดประมาณ 1200 หน่วย/กรัม นน. เซลล์แห้ง ที่หัวโม่ที่ 21 ปริมาณเซลล์สูงสุด 9 กรัม นน. เซลล์แห้ง/ลิตร (ดูรูปที่ 10) แอคติวิตีต่อ ปริมาตรอาหารประมาณ 10.5 หน่วย/มล. (ดูรูปที่ 13)

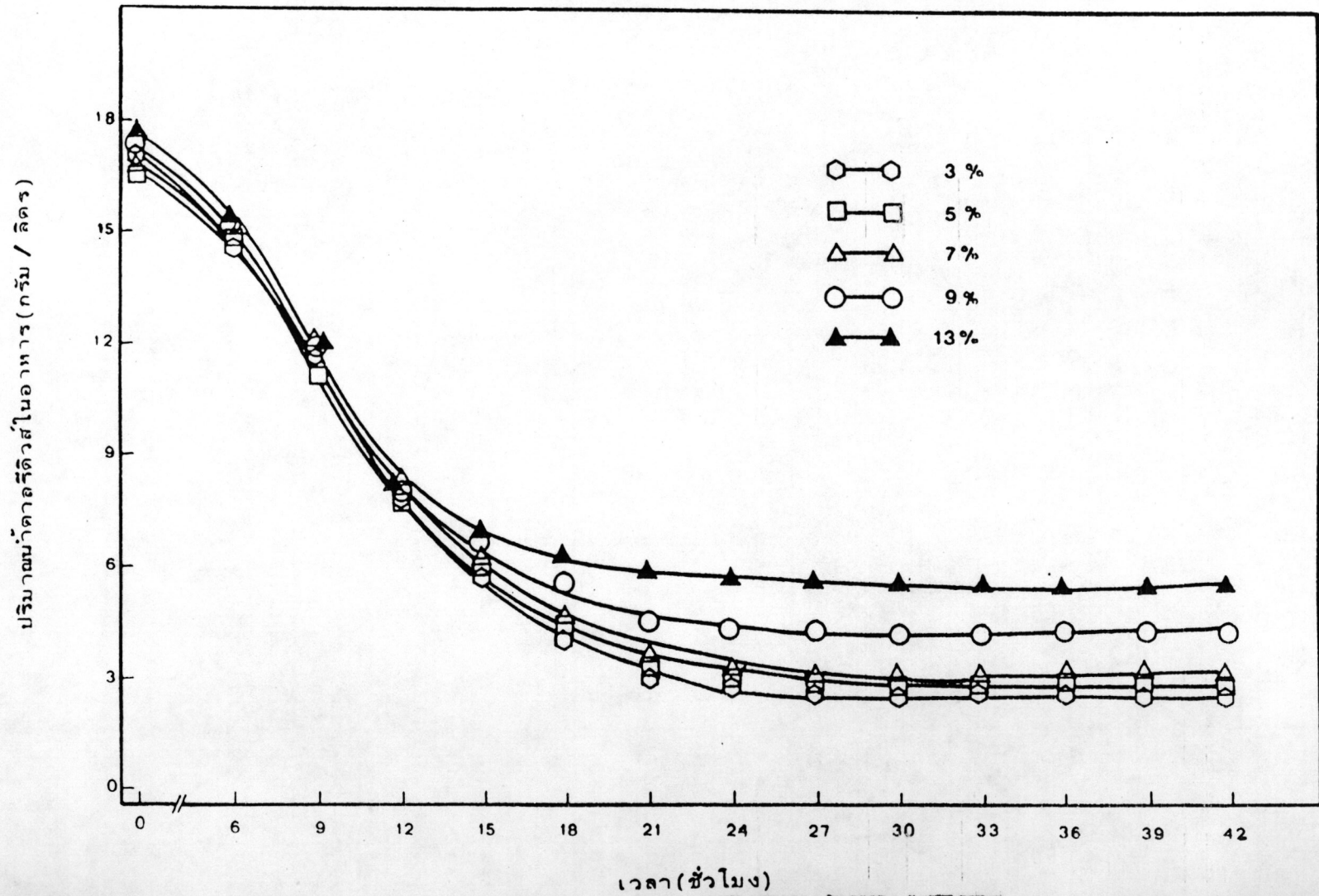
จากผลการทดลอง พบว่า การเติมสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายที่ ระดับความเข้มข้น 7% เชื่อสามารถผลิตเอนไซม์ได้สูงสุดคือ 1300 หน่วย/กรัม นน. เซลล์แห้ง ดังแสดงใน รูปที่ 10 ปริมาณเซลล์สูงสุด 12 กรัม นน. เซลล์แห้ง/ลิตร ดังแสดงในรูปที่ 12 และค่าแอคติวิตีต่อปริมาตร อาหาร 15600 หน่วย/ มล. ดังแสดงในรูปที่ 13 ส่วนปริมาณสารอาหารต่าง ๆ ได้แก่ โปรตีน น้ำตาลรีดิวัล และน้ำตาลไซโลส ที่ลดลงดังแสดงในรูปที่ 14, 15, 16 จากการพิจารณาปริมาณโปรตีนที่เหลือ ในอาหารเลี้ยงเชื้อพบว่า การเติมสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายอย่างต่อเนื่องที่ ระดับความเข้มข้น 3% และ 5% ปริมาณโปรตีนในน้ำหมักยังเหลืออยู่ค่อนข้างสูงคือปริมาณ 3-3.5 กรัม/ ลิตร ส่วนการเติมที่ระดับ 7%, 9%, และ 13% ปริมาณโปรตีนที่เหลือในน้ำหมักอยู่ในช่วง 1.5-2.5 กรัม /ลิตร (ดูจากรูปที่ 14) จากการพิจารณาปริมาณน้ำตาลรีดิวัลที่เหลือในน้ำหมัก พบว่าการเติมสารละลาย ย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายที่ระดับความเข้มข้น 3% และ 5% ปริมาณน้ำตาลรีดิวัลที่เหลือ ในน้ำหมักประมาณ 2.5 กรัม/ลิตร ส่วนการเติมที่ระดับ 7%, 9% และ 13% ปริมาณน้ำตาลรีดิวัลเหลือ อยู่ประมาณ 3-6 กรัม/ลิตร (ดูจากรูปที่ 15) จากการพิจารณาปริมาณน้ำตาลไซโลสที่เหลือในน้ำหมักพบ ว่าการเติมสารละลายด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายที่ระดับความเข้มข้น 3% และ 5% มีน้ำตาล ไซโลสเหลืออยู่ประมาณ 0.4 กรัม/ลิตร ส่วนการเติมที่ระดับความเข้มข้น 7%, 9% และ 13% น้ำตาลไซ โลสเหลืออยู่ในช่วงประมาณ 1-4 กรัม/ลิตร (ดูรูปที่ 16)

จากผลการทดลองที่กล่าวมาข้างต้นนี้ พอสรุปได้ว่า ความเข้มข้นที่เหมาะสมที่สุดของสาร ละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายที่ใช้ในการเติมอย่างต่อเนื่องคือ สารละลายย่อยด้วย กรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายในปริมาณที่ให้น้ำตาลไซโลส 7% เพราะที่ระดับความเข้มข้นค่านี้ เชื่อ สามารถผลิตเอนไซม์ได้สูงสุดคือ 15600 หน่วย/ลิตร (ดูรูปที่ 13) และอาหารเลี้ยงเชื้อเหลือทั้งน้อยคือ โปรตีน 1.5 กรัม/ลิตร น้ำตาลรีดิวัล 3 กรัม/ลิตร น้ำตาลไซโลส 1 กรัม/ลิตร

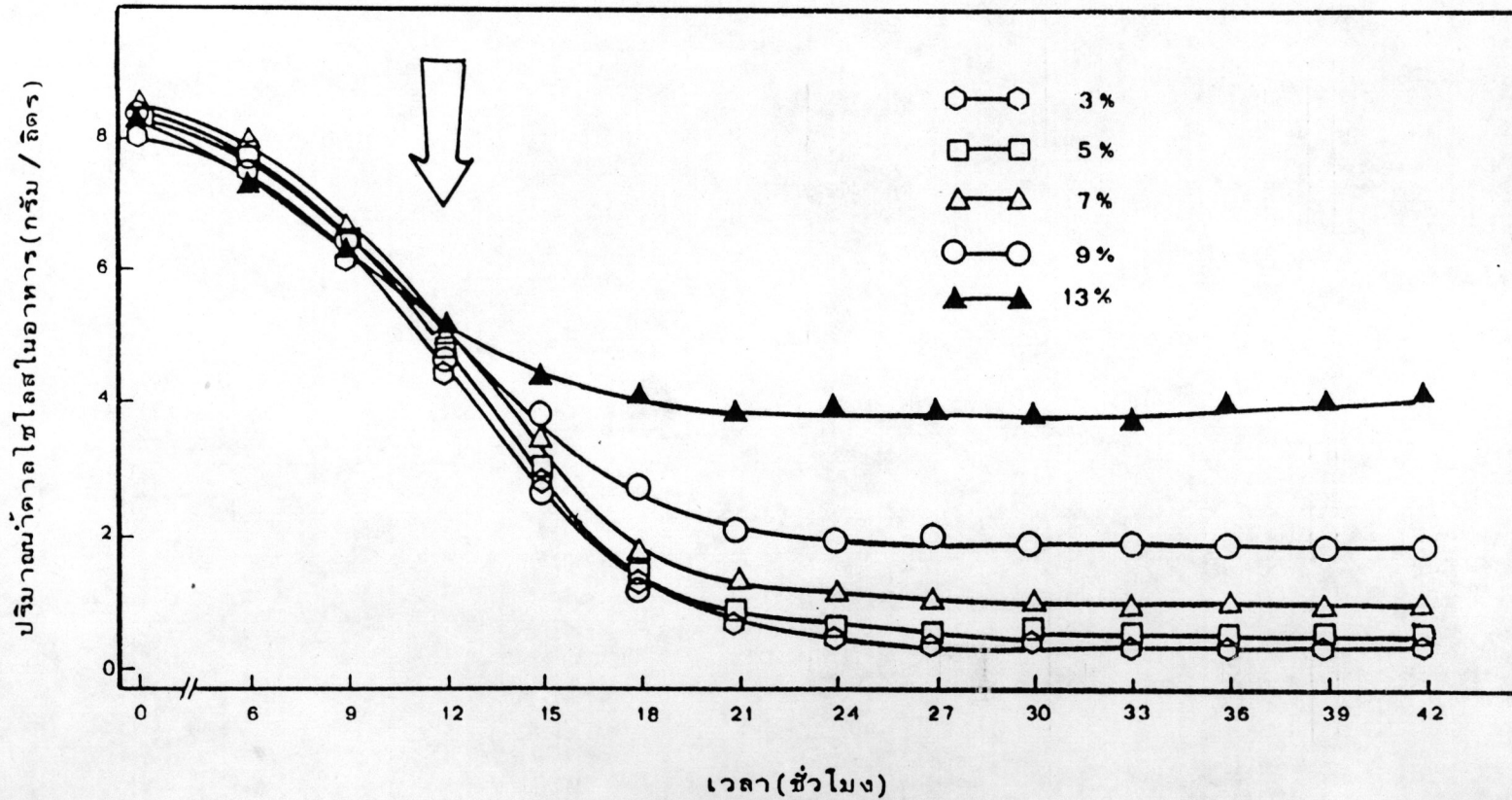
รูปที่ 14 ปริมาณโปรตีนที่เหลือในน้ำหมัก ในระยะเวลาต่าง ๆ เมื่อผ่านกระบวนการเข้มข้นของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายที่ใช้เดิมอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากการเลี้ยงเชื้อไปแล้วเป็นเวลา 12 ชั่วโมงด้วยอัตราการเติม 16 มล./ชั่วโมง

รูปที่ 15 ปริมาณน้ำตาลวีตวลส์ที่เหลือในน้ำหมัก ในระยะเวลาต่าง ๆ เมื่อต้นแปรความเข้มข้นของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายที่ใช้เติมอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากการเลี้ยงเชื้อไปแล้วเป็นเวลา 12 ชั่วโมงด้วยอัตราการเติม 16 มล./ชั่วโมง

รูปที่ 16 ปริมาณน้ำตาลไซโลสที่เหลือในน้ำหมัก ในระยะเวลาต่าง ๆ เมื่อเพิ่มเปอร์เซ็นต์เข้มข้นของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายที่ใช้เติมอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากการเลี้ยงเชื้อไปแล้วเป็นเวลา 12 ชั่วโมงด้วยอัตราการเติม 16 มล./ชั่วโมง

4.3 สูตรสูตรอาหารเลี้ยงเชื้อและระดับความเข้มข้นที่เหมาะสมของสารละลายย่อยด้วยกรด
กำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายที่ใช้เติมอย่างต่อเนื่องในการเลี้ยง *Streptomyces* sp.
190-1 เพื่อผลิตกลูโคสไฮโดรเมอเรสในถังหมักขนาด 5 ลิตร

4.3.1 อาหารเลี้ยงเชื้อที่เหมาะสมประกอบด้วย

สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของกากถั่วเหลือง	0.44%	(โปรตีน)
สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้าย	1%	(น้ำตาลรีดิวซ์)
ยีสต์เอ็กซ์แทรก	0.3%	
โคบอลต์คลอไรด์	0.01%	
โคโปแตส เข็มไฮโดรเจนฟอสเฟต	0.47%	
โปแตส เข็มไฮโดรเจนฟอสเฟต	0.03%	

พี เอช 8.0

สารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือกเมล็ดฝ้ายในปริมาณที่ให้

โซโลส 0.5% (เติมในระยะเริ่มต้นของการเลี้ยงเชื้อ)

4.3.2 สภาวะที่ใช้ศึกษาคือ

อุณหภูมิ	30 องศาเซลเซียส
อัตราการให้อากาศ	7.0 ปริมาตรต่อปริมาตรอาหารต่อนาที
อัตราการกวน	400 รอบต่อนาที

4.3.3 ระยะเวลาที่เหมาะสมในการเติมสารชักนำการสร้างเอนไซม์อย่างต่อเนื่อง
คือ 12 ชั่วโมง หลังจากการเลี้ยงเชื้อ

4.3.4 ระดับความเข้มข้นที่เหมาะสมของสารละลายย่อยด้วยกรดกำมะถันของเปลือก
เมล็ดฝ้ายเพื่อใช้เติมอย่างต่อเนื่องคือ 7% (น้ำตาลโซโลส)